De veranderingen van de Omgevingswet tot op de bodem uitgezocht.

Een onderzoek naar de veranderingen die de Omgevingswet teweegbrengt voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy.

Bodem

Naam: Rien Tuenter

Opleiding: hbo Land- en watermanagement

Interne begeleider: Ad Bot (Van Hall Larenstein)

Externe begeleider: Gaby Willemsen (Econsultancy)

Versie: Definitief

Datum: 06-06-2019

van hall larenstein university of applied sciences

Econsultancy

Voorwoord

Ter afsluiting van mijn hbo-opleiding ‘Land- en watermanagement’ aan Van Hall Larenstein te Velp heb ik een afstudeeropdracht bij Econsultancy vervuld. Econsultancy is als advies- en ingenieursbureau hoofdzakelijk werkzaam in de vakgebieden bodem, water, archeologie en ecologie.

Het afstuderen is een belangrijke stap in het afronden van de studie. Al met al kan ik zeggen dat het afstuderen goed te doen was, met name door de sfeer en flexibele instelling bij mijn afstudeerbedrijf Econsultancy in Doetinchem.

Dit afstudeerrapport is interessant voor een ieder die milieuhygiënisch werkzaam is ‘in de bodem’. Deze scriptie is hiermee interessant voor milieuadviesbureaus, aannemers en overheden.

Uiteraard was deze afstudeerrapport niet tot stand gekomen zonder hulp van verschillende betrokkenen bij het onderzoek. Allereerst wil ik daarom projectleider bodem Gaby Willemsen bedanken voor haar begeleiding vanuit Econsultancy.

Daarnaast wil ik ook de projectleiders bodem Julia Rüssel, Ronald Kok, Marieke Ellenkamp-Paalhaar en de andere werknemers van Econsultancy bedanken voor de hulp gedurende het proces. Zonder de inhoudelijke kennis van de verschillende projectleiders was deze afstudeeropdracht niet tot stand gekomen.

Ook wil ik mijn afstudeerbegeleider Ad Bot vanuit Larenstein bedanken voor de hulp gedurende het afstudeerproces. Gedurende het afstudeerproces heb ik veel profijt gehad van het projectplan dat in overeenstemming is opgesteld.

Rien Tuenter

Aalten, 6 juni 2019

Samenvatting

Met de invoering van de Omgevingswet in 2021 zullen er veel regels omtrent de fysieke leefomgeving veranderen. Dit betekent onder andere dat er ook veranderingen gaan plaatsvinden op het gebied van milieuhygiënische bodemprojecten. Econsultancy is als milieuadviesbureau werkzaam in onder andere dit vakgebied. Het is daarom van belang te weten wat de invoering van de Omgevingswet betekent voor Econsultancy. Vandaar dat in dit onderzoek de hoofdvraag: 'Wat betekent de komst van de Omgevingswet voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?' .

Deze hoofdvraag is beantwoord met behulp van een vijftal deelvragen. Deze deelvragen hebben respectievelijk betrekking op de veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten van Econsultancy, vigerende wetgeving, Omgevingswet, de verschillen in wetgeving en de behandeling van een drietal casus.

Veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zijn (kleinschalig) bodemonderzoek, waterbodemonderzoek en bodemsaneringen. Met behulp van (senior) projectleiders bodem zijn een drietal veelvoorkomende casussen opgesteld.

In hoofdstuk 3 is een beschrijvende tekst van de vigerende wetgeving opgenomen. Hierin is beschreven welke wet- en regelgeving momenteel van kracht is, en wat dit in de praktijk betekent voor milieuhygiënische bodemprojecten.

De Omgevingswet is al aangenomen, echter zit het aspect 'bodem' hier nog niet in verwerkt. Door middel van een aanvullingswet bodem en een aanvullingsbesluit bodem dient deze regelgeving alsnog in de Omgevingswet opgenomen te worden. De aanvullingswet en het aanvullingsbesluit nog niet definitief aangenomen.

De verandering die de Omgevingswet teweeg brengt moet met name in de bestuurlijke hoek gezocht worden. Het Rijk, de provincie en de gemeente stellen namelijk ieder een Omgevingsplan voor hun grondgebied op.

Onder het nieuwe stelsel van de Omgevingswet worden gemeenten bevoegd gezag voor milieuhygiënische bodemprojecten. Het Rijk en de provincie kunnen een lokaal beleid sturen met instructieregels.

Daarnaast krijgen gemeenten de mogelijkheid om lokaal hogere interventiewaarden te hanteren. De bodemkwaliteit wordt integraal meegenomen in de ruimtelijke ontwikkeling; functies worden toebedeeld afhankelijk van de bodemkwaliteit. Ieder waterschap stelt een waterschapsverordening op voor hun beheergebied. In het provinciale omgevingsplan zijn ook regels opgenomen voor het watersysteem. De kwaliteitsprotocollen omtrent het uitvoeren van bodemonderzoek of bodemsanering blijven van kracht. Het vooronderzoek wordt echter belangrijker. Er is enkel een verkennend bodemonderzoek nodig wanneer er onvoldoende informatie beschikbaar is of wanneer uit het vooronderzoek blijkt dat de locatie verdacht is op verontreiniging.

Ook de regels omtrent grondverzet worden versoepeld. Voor graafwerkzaamheden <25m^3 gelden er geen regels, ook niet wanneer de grond verontreinigd is. Tevens worden de regels voor BUS-meldingen versoepeld; er worden nu geen stoffen meer uitgesloten. Dit betekent dat er meer saneringen onder de BUS-regeling vallen, wat leidt tot een aanzienlijk kortere doorlooptijd.

Al met al is het aan te raden om de ontwikkelingen op de voet te volgen en vroegtijdig inzicht te krijgen in de omgevingsplannen van de verschillende bestuursorganen. Deze plannen zijn momenteel nog niet bekend.

Inhoudsopgave

1. Inleiding 9

1.1 Kader 9

1.2 Aanleiding 9

1.3 Probleemstelling 9

1.4 Hoofdvraag 9

1.5 Deelvragen 9

1.6 Doel 10

1.7 Afbakening 10

1.8 Methode 10

1.9 Doelgroep 10

1.10 Leeswijzer 10

2. Veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy 11

2.1 Inleiding 11

2.2 Sanering ondergrondse huisbrandolietank 11

2.3 Waterbodemonderzoek t.b.v. van baggerwerkzaamheden 11

2.3 Bodemverontreiniging met PCB op voormalig bedrijventerrein. 12

2.4 Deelconclusie 12

3. Vigerende wetgeving 13

3.1 Inleiding 13

3.2 Wettelijk kader 13

3.2.1 Sanering vanwege spoedeisendheid 13

3.2.2 Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt 13

3.2.2.1 Landbodem 13

3.2.2.2 Waterbodem 14

3.2.3 Transactie van een locatie 14

3.2.4 Zorgplicht (calamiteit) 14

3.2.5 Toepassen van grond en baggerspecie 14

3.2.5.1 Kwaliteitsklassen grond 14

3.2.5.3 Toepassen van grond of baggerspecie op de landbodem 15

3.2.5.4 Toepassen van grond of baggerspecie op de waterbodem 16

3.2.5.5 Grootschalige toepassing van grond of baggerspecie 16

3.2.6 Graafwerkzaamheden 16

3.3 Actoren milieutechnisch bodemproject 16

3.3.1 Initiatiefnemer 16

3.3.2 Bevoegd gezag 16

3.3.3 (Onafhankelijk) adviesbureau 16
3.3.4 Aannemer 17
3.4 Fasering milieutechnisch bodemproject 17
3.4.1 Het initiatief 17
3.4.2 Vooronderzoek 17
3.4.3 Verkennend onderzoek 17
3.4.4 Nader bodemonderzoek 18
3.4.5 De saneringsfase/uitvoeringsfase 19
3.4.5.1 Plan van aanpak 19
3.4.5.2 BUS-melding 19
3.4.5.3 Saneringsplan 19
3.5 Fasering milieutechnisch waterbodemproject 20
3.5.1 Het initiatief 20
3.5.2 Vooronderzoek 20
3.5.3 Verkennend waterbodemonderzoek 20
3.5.4 Saneringsfase/uitvoeringsfase 21
3.6 Deelconclusie 21
4. Omgevingswet 22
4.1 Inleiding 22
4.2 Inhoud Omgevingswet 22
4.2.1 Omgevingsvisie 22
4.2.2 Programma 22
4.2.3 Decentrale regelgeving 23
4.2.4 Algemene rijksregels voor activiteiten 23
4.2.5 Omgevingsvergunning 23
4.2.6 Projectbesluit 23
4.3 Invoering Omgevingswet 24
4.3.1 Wet 24
4.3.2 Besluit 25
4.3.3 Omgevingsregeling 25
4.3.4 Digitaal stelsel Omgevingswet 25
4.4 Relevante wetgeving 25
4.4.1 Aanvullingswet bodem 25
4.4.1.1 Preventie 25
4.4.1.2 Integrale afweging 26
4.4.1.3 Beheer historische verontreinigingen 26

4.4.2 Fasering aanvullingswet bodem 26
4.4.3 Aanvullingsbesluit bodem 26
4.4.4 Fasering aanvullingsbesluit bodem 27
4.5 Deelconclusie 27
5. Verschillen in wetgeving 28
5.1 Inleiding 28
5.2 Sanering vanwege spoedeisendheid. 28
5.3 Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt 29
5.4 Transactie van een locatie 29
5.5 Zorgplicht (calamiteit). 29
5.6 Toepassen van grond en baggerspecie 29
5.7 Graafwerkzaamheden. 30
5.7.1 Landbodem 30
5.7.2 Waterbodem 30
5.3.2.1 Regionale wateren 30
5.3.2.2 Rijkswateren 31
5.8 Deelconclusie 31
6. Behandeling casus 32
6.1 Casus 1: bodemonderzoek huisbrandolietank 32
6.1.1 Vigerende wetgeving 32
6.1.1.1 Initiatief 32
6.1.1.2 Vooronderzoek 32
6.1.1.3 Verkennend onderzoek 32
6.1.1.4 Nader onderzoek 32
6.1.1.5 Sanering 33
6.1.1.6 Gebruiksfase 33
6.1.2 Omgevingswet 33
6.1.2.1 Initiatief 33
6.1.2.2 Vooronderzoek 33
6.1.2.3 Verkennend onderzoek 33
6.1.2.4 Nader onderzoek 34
6.1.2.5 Sanering 34
6.1.2.6 Gebruiksfase 34
6.2 Casus 2: waterbodemonderzoek baggerwerkzaamheden 35
6.2.1 Vigerende wetgeving 35
6.2.1.1 Initiatief 35

6.2.1.2 Vooronderzoek 35
6.2.1.3 Verkennend onderzoek 35
6.2.1.4 Nader onderzoek 35
6.2.1.5 Toepassing 35
6.2.1.6 Gebruiksfase 36
6.2.2 Omgevingswet 36
6.2.2.1 Initiatief 36
6.2.2.2 Vooronderzoek 36
6.2.2.3 Verkennend onderzoek 36
6.2.2.4 Nader onderzoek 36
6.2.2.5 Toepassing 36
6.2.2.6 Gebruiksfase 36
6.3 Casus 3: sanering bedrijventerrein 37
6.3.1 Vigerende wetgeving 37
6.3.1.1 Initiatief 37
6.3.1.2 Vooronderzoek 37
6.3.1.3 Verkennend onderzoek 37
6.3.1.4 Nader bodemonderzoek 37
6.3.1.5 Sanering 37
6.3.1.6 Gebruiksfase 37
6.3.2 Omgevingswet 37
6.3.2.1 Initiatief 37
6.3.2.2 Vooronderzoek 38
6.3.2.3 Verkennend onderzoek 38
6.3.2.4 Nader onderzoek 38
6.3.2.5 Sanering 38
6.3.2.6 Gebruiksfase 38
6.4 Deelconclusie 38
Conclusie en aanbevelingen 39
Conclusie 39
Aanbevelingen 39
Discussie 40
Literatuurlijst 41
Bijlagen 43
Bijlage 1: Semigestructureerd interview casus 1 44
Bijlage 2: Casus 1 46

Bijlage 3: Semigestructureerd interview casus 2 47
Bijlage 4: Casus 2 indicatief 48
Bijlage 5: Semigestructureerd interview casus 3 49
Bijlage 6: Casus 3 indicatief 50
Bijlage 7: Stroomschema huidige wetgeving 51
Bijlage 8: Stelsel omgevingsrecht 52
Bijlage 9: Kerninstrumenten omgevingsrecht 53
Bijlage 10: Informatiepunt Omgevingswet 54
Bijlage 11: Het vernieuwde omgevingsrecht 55
Bijlage 12: Infographic Omgevingsregeling 56
Bijlage 13: Fasering aanvullingswet bodem 57
Bijlage 14: Fasering aanvullingsbesluit bodem 58

1. Inleiding

1.1 Kader

Naar verwachting zal op 1 januari 2021 de Omgevingswet in werking treden. De Omgevingswet heeft als doel om de huidige wet- en regelgeving omtrent de leefomgeving te versoepelen en de regels overzichtelijker te maken. Daarnaast is er meer ruimte voor maatwerk en een snellere besluitvorming. De Omgevingswet wordt daarmee de belangrijkste en enige wet voor zaken omtrent ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. In totaal zal de Omgevingswet 26 huidige wetten vervangen en zal het aantal Algemene Maatregelen van Bestuur teruggebracht worden van 120 naar 4. Ook het aantal ministeriële regelingen zal gereduceerd worden van 120 naar 10.(Waarom een nieuwe Omgevingswet?, 2019).

1.2 Aanleiding

Econsultancy heeft als milieuadviesbureau veel te maken met de wetgeving omtrent de leefomgeving. Voor het uitvoeren van onderzoek naar o.a. bodem, ecologie en archeologie dienen zij zich aan de geldende wet- en regelgeving te houden omtrent deze zaken. (https://www.rijkswaterstaat.nl, 2019) De Omgevingswet zal de huidige wet- en regelgeving omtrent de leefruimte vervangen. Het gaat hierbij om concrete aspecten, zoals de toekomstige wetgeving en procedures, maar het kan ook gaan om een andere visie over hoe we onze leefruimte gebruiken. Het is voor veel adviesbureaus en aannemers van belang om te weten wat de verwachte ontwikkelingen zijn, aangezien zij hun werkwijze hierop aan moeten passen. Om in de toekomst ook voldoende kennis te kunnen bieden aan opdrachtgevers in verschillende milieuhygiënische bodemprojecten is het dus van belang dat de veranderingen van de Omgevingswet voor de milieuhygiënische aspecten van de bodem worden onderzocht. Onder milieuhygiënische bodemprojecten worden projecten verstaan die zich richten op bijvoorbeeld bodemonderzoek, bodemsanering en het toepassen van grond.

1.3 Probleemstelling

Met de komst van de Omgevingswet zal er veel veranderen. De vigerende wet- en regelgeving omtrent de milieuhygiënische aspecten van de bodem zal vervangen worden door de Omgevingswet. Hiermee gaat het huidige stelsel van o.a. vergunningsaanvragen, normenstelsels en verantwoordelijkheden op de schop. Momenteel is echter niet bekend waar in de toekomst veranderingen gaan plaatsvinden. Hiermee is het onduidelijk hoe de wetgeving er in de toekomst uit gaat zien voor Econsultancy en andere milieuadviesbureaus.

1.4 Hoofdvraag

De hoofdvraag die in dit onderzoek gesteld is luidt: Wat betekent de komst van de Omgevingswet voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?

1.5 Deelvragen

Om tot een antwoord op de hoofdvraag te komen, is deze opgedeeld in verschillende deelvragen. Tezamen zullen deze deelvragen een antwoord geven op de hoofdvraag: Wat zijn de veranderingen die de Omgevingswet voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?

Om de hoofdvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Wat zijn veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?

- Wat betekent de vigerende wet- en regelgeving voor milieuhygiënische bodemprojecten?

- Wat betekent de komst van de Omgevingswet voor de wet- en regelgeving voor milieuhygiënische bodemprojecten?

- Wat zijn de verschillen die de komst van de Omgevingswet met zich meebrengt t.o.v. de vigerende wet- en regelgeving voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?

- Wat betekenen deze verschillen in wetgeving in de praktijk voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?

1.6 Doel

Het doel van het onderzoek is om de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt, in vergelijking met de vigerende wet- en regelgeving, voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy weer te geven.

1.7 Afbakening

In dit onderzoek is enkel gekeken naar de verschillen in wet- en regelgeving voor milieuhygiënische bodemprojecten door de komst van de Omgevingswet. Er is in dit onderzoek niet gekeken naar eventuele financiële consequenties die door de komst van de Omgevingswet optreden voor Econsultancy. Het onderzoek richt zicht enkel op de milieuhygiënische bodemprojecten. Hieronder worden projecten verstaan die te maken hebben met de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

Daarnaast beperkt het onderzoek zich tot de informatie die tot op heden beschikbaar is over de Omgevingswet. Eventuele (toekomstige) aanpassingen van deze wet zijn daarom niet meegenomen.

1.8 Methode

In dit onderzoek is veelal gebruik gemaakt van literatuurstudie en in mindere mate van interviews. Allereerst is door middel van interviews vastgesteld wat een aantal veelvoorkomende soorten van milieuhygiënische bodemprojecten zijn binnen Econsultancy. Vervolgens is er met behulp van literatuurstudie een inventarisatie gemaakt van de bestaande wetgeving én van de wetgeving zoals deze in de Omgevingswet aan de orde komt. Vervolgens zijn de verschillen in wetgeving benoemd en behandeld in een aantal casus.

1.9 Doelgroep

Dit onderzoek is interessant voor een ieder die werkzaam is in het werkveld ‘bodem’. Het gaat hierbij veelal om milieuadviesbureaus en aannemers. Het onderzoek kan tevens interessant zijn voor gemeenten, provincies en waterschappen, aangezien zij ook te maken krijgen met de veranderingen door de komst van de Omgevingswet.

1.10 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy toegelicht. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de relevante wetgeving voor deze veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten behandeld. In hoofdstuk 4 is een uitleg gegeven van de Omgevingswet en het bijbehorende omgevingsrechtstelsel. Vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de verschillen in wetgeving weergegeven voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten. In hoofdstuk 6 zijn deze verschillen behandeld in een drietal casus.

2. Veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de deelvraag; 'Wat zijn veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?' beantwoord. Dit is gedaan aan de hand van interviews met diverse (senior) projectleiders bodem binnen Econsultancy Doetinchem.

Allereerst is vastgesteld wat veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zijn binnen Econsultancy, zodat daar vervolgens casus van gemaakt konden worden. Deze interviews zijn terug te vinden in respectievelijk bijlage 1, 3 en 5. Aan de hand van deze semigestructureerde interviews zijn een aantal situaties en projecten waarbij de milieuhygiënische kwaliteit van de grond een rol speelt naar voren gekomen:

- Sanering vanwege spoedeisendheid.
- Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt:
    - Waterbodem
    - Landbodem
- Transactie van een locatie.
- Zorgplicht (calamiteit).
- Toepassen van grond.
- Graafwerkzaamheden.

Op deze manier is een duidelijk beeld verkregen van veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy. Uit deze interviews is naar voren gekomen dat de volgende milieutechnische bodemprojecten voorkomen binnen Econsultancy:

- Een bodemonderzoek naar een ondergrondse tank en de sanering;
- Een onderzoek naar de kwaliteit van de waterbodem t.b.v. baggerwerkzaamheden;
- Een bodemsanering op een voormalig bedrijventerrein.

Deze veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zullen in een drietal casus behandeld gaan worden. Er is gekozen voor een drietal casus omdat er ook interviews zijn afgenomen met een drietal projectleiders bodem. Op deze manier zijn de casus representatief voor de milieuhygiënische bodemprojecten van Econsultancy Doetinchem. Bij de verschillende casus wordt naast het type onderzoek ook gekeken naar andere factoren die een rol spelen bij het uitvoeren van het onderzoek. Zo spelen de beoogde functie van de locatie, de opdrachtgever en het ontstaan van de eventuele verontreiniging een rol.

2.2 Sanering ondergrondse huisbrandolietank

De eerste fictieve casus beschrijft een bodemonderzoek naar een ondergrondse huisbrandolietank op een particulier terrein en de sanering hiervan. De eigenaar wil zijn huis verkopen, maar dient eerst een onderzoek uit te laten voeren naar een ondergrondse brandstoftank. Gedurende de sanering van de ondergrondse tank blijkt er ook asbesthoudend materiaal (puin) in de bodem te zitten. Een schematisatie van de situatie is opgenomen in bijlage 2.

2.3 Waterbodemonderzoek t.b.v. van baggerwerkzaamheden

De tweede fictieve casus beschrijft een waterbodemonderzoek in een watergang. In opdracht van Waterschap Rijn en IJssel dient een gedeelte van de Keizersbeek gebaggerd te worden. Het

gebaggerde materiaal is van voldoende kwaliteit om op een aangrenzend perceel toegepast te worden.. Een praktijkvoorbeeld hiervan is opgenomen in bijlage 4.

2.3 Bodemverontreiniging met PCB op voormalig bedrijventerrein.

De derde casus beschrijft een bodemverontreiniging op een voormalig bedrijventerrein. De bodem is hier vervuild met PCB. De gemeente wil deze locatie opnieuw uitgeven als industriële bouwlocatie, maar dient de locatie eerst te saneren. Een indicatief voorbeeld van deze casus is opgenomen in bijlage 6.

2.4 Deelconclusie

Aan hand van een aantal semi-gestructureerde interviews is vastgesteld wat veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zijn binnen Econsultancy. Deze veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zijn:

- Sanering vanwege spoedeisendheid.
- Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt:
    - Waterbodem
    - Landbodem
- Transactie van een locatie.
- Zorgplicht (calamiteit).
- Toepassen van grond.
- Graafwerkzaamheden.

3. Vigerende wetgeving

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is de deelvraag: 'Wat betekent de vigerende wet- en regelgeving voor milieuhygiënische bodemprojecten?' beantwoord. Om een beeld te krijgen van de veranderingen die de Omgevingswet met zich mee brengt, is het van belang om eerst de huidige wet- en regelgeving omtrent milieuhygiënische bodemprojecten te inventariseren. De vigerende wet- en regelgeving is onderzocht met behulp van literatuurstudie naar de bestaande wetten. Deze vigerende wet- en regelgeving is in dit hoofdstuk weergegeven aan de hand van een aantal situaties waarbij de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem een rol speelt. Op deze manier is enkel de wet- en regelgeving benoemd die relevant is het voor het onderzoek.

3.2 Wettelijk kader

Om de bodem duurzaam te benutten zijn er in Nederland verschillende wetten die hiervoor als instrument dienen. Veruit de meeste regels die van toepassing zijn op de bodem zijn terug te vinden in de 'Wet Bodembescherming'. Daarnaast zijn er nog een aantal wetten die raakvlakken hebben met de bodemwetgeving. Om de vigerende wetgeving overzichtelijk weer te geven is er gekozen om de wetgeving te behandelen aan de hand van een aantal -eerder genoemde- situaties/projecten. Bij iedere situatie speelt de milieuhygiënische kwaliteit van de grond een belangrijke rol. De relevante wetgeving is voor iedere situatie benoemd en toegelicht.

3.2.1 Sanering vanwege spoedeisendheid

Momenteel is de Wet bodembescherming (1987) van kracht. Deze wet schrijft voor dat 'spoedeisende' gevallen van bodemverontreinigingen gesaneerd of beheerd dienen te worden. Er is sprake van een 'geval van ernstige bodemverontreiniging' wanneer meer dan 25 m^3 bodemvolume en/of 100 m^3 grondwater is verontreinigd met stoffen boven de interventiewaarde. Een situatie wordt aangemerkt als 'spoedeisend' indien er onaanvaardbare milieuhygiënische risico's kunnen optreden bij het huidige of het toekomstige gebruik van de locatie. Deze milieuhygiënische risico's worden onderverdeeld in drie klassen:

- risico's voor de mens;

- risico's voor het ecosysteem;

- risico's voor verspreiding van de verontreiniging.

In de beschikking 'ernst en spoed' wordt opgenomen binnen welke termijn een bodemverontreiniging gesaneerd of beheerd dient te worden. Indien er risico is op verspreiding óf voor mens en milieu dient de verontreiniging tijdig gesaneerd of beheerd te worden. Indien deze risico's niet aanwezig zijn moet de verontreiniging op een natuurlijk moment plaatsvinden. (Utrecht, 2019)

3.2.2 Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt

Naast bekende gevallen van bodemverontreinigingen, kunnen er ook onbekende gevallen van verontreinigingen ontdekt worden. Deze verontreinigingen komen aan het licht door het uitvoeren van een (verplicht) bodemonderzoek. Uit dit bodemonderzoek moet eveneens blijken of het gaat om een oud of nieuw geval van bodemverontreiniging (vóór of na 1 januari 1987). Welke wetgeving van toepassing is, is afhankelijk van de locatie waar de verontreiniging wordt aangetroffen.

3.2.2.1 Landbodem

Indien de verontreiniging wordt aangetroffen in de landbodem is de Wet bodembescherming van kracht. Onder de landbodem wordt zowel de bodem én het grondwater verstaan. Daarnaast worden

ook de droge oevergebieden aangemerkt als landbodem en vallen daarmee ook onder de Wet bodembescherming.

3.2.2.2 Waterbodem

In tegenstelling tot de landbodem valt de waterbodem onder de 'Waterwet'. Het doel van de Waterwet is o.a. om de chemische en biologische kwaliteit van watersystemen te beschermen. De Waterwet kent - in tegenstelling tot de wet bodembescherming- geen saneringsplicht voor waterbodems. Dit komt door het diffuse karakter van veel waterbodemverontreinigingen. Daarnaast is de veroorzaker lastig te achterhalen. De waterbeheerder dient zelf in het waterbeheerplan aan te geven welke waterbodemverontreinigingen gesaneerd moeten worden. (Verontreiniging bodem en oever, 2019)

3.2.3 Transactie van een locatie

Bij de transactie van een locatie is het gebruikelijk om afspraken te maken met betrekking tot de milieuhygiënische kwaliteit van de grond. In de praktijk wordt er vaak gesproken over een 'schone grondverklaring', echter is dit geen juridische term in de Wet bodembescherming.

Om de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem vast te stellen wordt er zowel een vooronderzoek (conform NEN 5725) en vervolgens een verkennend bodemonderzoek (conform NEN 5740) uitgevoerd.

3.2.4 Zorgplicht (calamiteit)

Indien een bodemverontreiniging is ontstaan na 1-1-1987 geldt de zogeheten 'zorgplicht' uit de Wet bodembescherming. Deze zorgplicht houdt in dat een ieder die handelingen verricht op of in de bodem hierbij de bodem niet mag verontreinigen. Indien dit wel gebeurt dienen er maatregelen genomen te worden om deze verontreiniging (zoveel als mogelijk) ongedaan te maken. Dit geldt bijvoorbeeld voor calamiteiten waarbij een verontreiniging ontstaat.

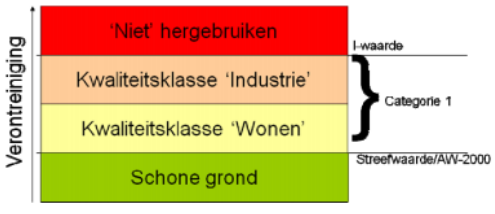
3.2.5 Toepassen van grond en baggerspecie

Indien grond of baggerspecie (opnieuw) toegepast gaat worden dient het te voldoen aan de regels uit het Besluit bodemkwaliteit. Het doel van het Besluit bodem kwaliteit is een duurzame balans tussen de bescherming van de bodem enerzijds en een benutting anderzijds. Het besluit kent zowel een generiek toetsingskader als een gebiedsspecifiek toetsingskader. Een gebiedsspecifiek toetsingskader wordt opgesteld door de gemeenteraad en vastgelegd in de Nota bodembeheer. Indien er een gebiedsspecifiek toetsingskader van kracht is binnen een gebied dienen de waarden hieraan getoetst te worden i.p.v. aan het generieke toetsingskader. Deze vastgestelde waarden (Lokale Maximale Waarden) kunnen hoger of lager zijn dan het generieke toetsingskader, maar dit mag nooit het saneringscriterium overschrijden. Voor de classificatie van een partij grond of baggerspecie is een partijkeuring vereist, ook wel AP04-keuring genoemd. Deze AP04 keuring is vereist wanneer de grond of baggerspecie opnieuw toegepast gaat worden óf wanneer een niet-reinigbaarheidsverklaring nodig is om de partij te storten.

3.2.5.1 Kwaliteitsklassen grond

Het Besluit bodemkwaliteit hanteert vier kwaliteitsklassen voor grond:

- Schone grond
- Klasse wonen
- Klasse industrie
- Niet toepasbaar

Figuur 1 Vier kwaliteitsklassen volgens het besluit Bodemkwaliteit. Bron: Grondig grondverzet www.omgevingsatelier.nl

In figuur 1 zijn de verschillende kwaliteitsklassen voor grond weergegeven. De Maximale Waarden zijn gekoppeld aan een type bodemfunctie, om zodoende de bodem duurzaam te benutten zonder eventuele risico's.

3.2.5.2 Kwaliteitsklassen baggerspecie

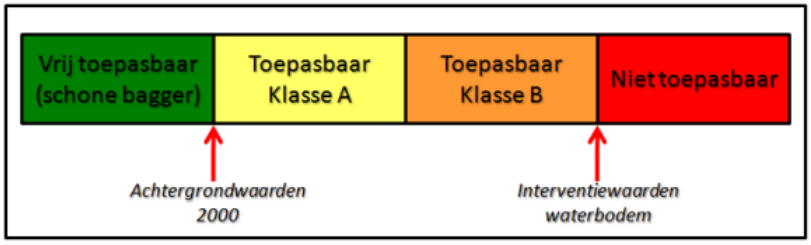
Voor baggerspecie gelden eveneens vier kwaliteitsklassen:

- Vrij toepasbaar

- Klasse A

- Klasse B

- Niet toepasbaar

Figuur 2 Kwaliteitsklassen voor het toepassen van baggerspecie

In figuur 2 zijn de verschillende kwaliteitsklassen voor baggerspecie weergegeven. Indien de gemeten waarden lager of gelijk zijn aan de achtergrondwaarden is de bagger vrij toepasbaar. Indien de gemeten waarde tussen de achtergrondwaarde en de tussenwaarde (gemiddelde van achtergrondwaarde en interventiewaarde) zit, spreekt men van klasse A. Indien de gemeten waarde tussen de tussenwaarde en de interventiewaarde ligt spreekt men van klasse B. Wanneer de interventiewaarde wordt overschreden is de baggerspecie niet toepasbaar en dient deze eveneens gereinigd of gestort te worden.

3.2.5.3 Toepassen van grond of baggerspecie op de landbodem

Een partij grond of baggerspecie mag binnen het generieke toetsingskader alleen toegepast worden op de landbodem wanneer de kwaliteit van de ontvangende bodem hetzelfde of slechter is in vergelijking met de partij grond of baggerspecie. De kwaliteit van de ontvangende bodem wordt weergegeven in de bodemfunctieklassenkaart. Indien de ontvangende bodem niet in de bodemfunctieklassenkaart is opgenomen, geldt op deze locatie altijd de achtergrondwaarde als bodemfunctieklasse.

Daarnaast moet de kwaliteit van de partij grond of baggerspecie ook minimaal de kwaliteit hebben van de voorgeschreven bodemfunctieklasse. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de bodemkwaliteit niet verslechterd door het toepassen van grond.

Zodoende mag schone grond wel toegepast worden in de bodemfunctieklasse 'industrie', maar een partij grond met de kwaliteitsklasse 'industrie' mag niet toegepast worden in de bodemfunctieklasse 'schone grond'.

Indien er op een locatie een gebiedsspecifiek toetsingskader geldt, dan gelden de Lokale Maximale Waarden zoals vastgelegd in de Nota bodembeheer van de gemeente.

3.2.5.4 Toepassen van grond of baggerspecie op de waterbodem

Voor het toepassen van grond en baggerspecie in de waterbodem- binnen het generieke toetsingskader- geldt alleen de kwaliteit van de ontvangende bodem als toetsing. Hierbij geldt wederom dat de kwaliteit van de partij grond of baggerspecie van minimaal dezelfde kwaliteit moet zijn om toegepast te mogen worden.

Indien er een gebiedsspecifiek toetsingskader geldt, dan gelden hier wederom de Lokale Maximale Waarden zoals vastgelegd door de lokale waterkwaliteitsbeheerder (een waterschap of Rijkswaterstaat). Aangezien deze waarden mogen variëren- van achtergrondwaarden tot het saneringscriterium- kan het voorkomen dat de Lokale Maximale Waarden hoger zijn dan de daadwerkelijke waterbodemkwaliteit. Indien het is toegestaan om grond of baggerspecie toe te passen die van slechtere kwaliteit is in vergelijking met de waterbodemkwaliteit, mag het alleen gebiedseigen grond of baggerspecie toegepast worden.

3.2.5.5 Grootschalige toepassing van grond of baggerspecie

Grond en baggerspecie mag onder het Besluit bodemkwaliteit gebruikt worden in grootschalige toepassingen. Hiervoor geldt wel dat de toepassing een minimaal volume moet hebben van 5000 m^3 en een minimale hoogte van 2 meter. Daarnaast moet de grond en baggerspecie toegepast worden in een nuttig werk, zoals een geluidswal of onder een weg. Deze toepassing moet altijd omsloten worden met een leeflaag van minimaal 50 centimeter en een kwaliteit die gelijk of beter is dan (lokale) maximale waarden geldend op de locatie.

3.2.6 Graafwerkzaamheden

Voor veel projecten is grondverzet noodzakelijk. Alvorens gegraven wordt in de bodem, dient de initiatiefnemer inzicht te hebben in de verwachte milieuhygiënische bodemkwaliteit. Veelal kan hierbij worden volstaan met een (beperkt) vooronderzoek.

3.3 Actoren milieutechnisch bodemproject

Bij een milieutechnisch bodemproject zijn doorgaans verschillende actoren betrokken. Er zijn grofweg vier rollen te onderscheiden bij een milieutechnisch bodemproject, namelijk die van initiatiefnemer, bevoegd gezag, (onafhankelijk) adviesbureau en aannemer. Hieronder worden deze rollen verder beschreven:

3.3.1 Initiatiefnemer

De rol van initiatiefnemer kan door verschillende partijen aangenomen worden. De initiatiefnemer is de partij die een bodemonderzoek aanvraagt. Het kan hierbij gaan om een particulier die een woning verkoopt en hierbij moet aantonen dat de grond niet verontreinigd is, maar ook om een waterschap dat een waterbodemonderzoek wil laten uitvoeren om de kwaliteit hiervan vast te stellen.

3.3.2 Bevoegd gezag

Het 'bevoegd gezag' is de partij die als bestuursorgaan besluiten mag nemen of vergunningen af mag geven over de desbetreffende locatie. Het gaat hierbij uitsluitend om overheidsinstanties. Welke instantie het bevoegd gezag is, is afhankelijk van de locatie. Voor een landbodem is de gemeente, de omgevingsdienst of de provincie bevoegd gezag. Rijkswaterstaat is bevoegd gezag voor de rijkswateren. De waterschappen zijn bevoegd gezag voor de regionale wateren. Gedurende het vooronderzoek dient vastgesteld te worden welke instantie het bevoegd gezag is.

3.3.3 (Onafhankelijk) adviesbureau

Voor het uitvoeren van een milieutechnisch onderzoek op een locatie, dient een onafhankelijk adviesbureau ingeschakeld te worden. Het adviesbureau verricht in eerste instantie het vooronderzoek. Afhankelijk van de uitkomst daarvan kan het adviesbureau ook het verkennend en

het nader onderzoek uitvoeren. Vervolgens kan het adviesbureau ook begeleiding bieden bij een sanering.

3.3.4 Aannemer

Bij het aantreffen van een bodemverontreiniging welke gesaneerd moet worden, dient een daarvoor gecertificeerde (volgens de BRL 7000) aannemer ingezet te worden. De aannemer is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de graafwerkzaamheden en de grondstromen en wordt daarbij gecontroleerd door het adviesbureau (milieukundige begeleiding conform BRL 6000). Het bevoegd gezag besluit uiteindelijk of de locatie voldoet voor het beoogde gebruik.

Omdat de bodem samenhangt met andere elementen, zoals bijv. watergangen en grondwater, is er een onderscheid gemaakt in verschillende bodemtypen. Zo wordt er onderscheid gemaakt in landbodem, grondwater en waterbodem. De landbodem én grondwater vallen onder de wet bodembescherming, de waterbodem valt onder de Waterwet. De zogeheten 'droge oevergebieden' vallen onder de wet bodembescherming. Bron: (Verontreiniging bodem en oever, 2019)

3.4 Fasering milieutechnisch bodemproject

3.4.1 Het initiatief

Een bodemonderzoek kan geïnitieerd worden door particulieren, bedrijven of door de overheid. Een bodemonderzoek is in veel gevallen verplicht, bijvoorbeeld wanneer een bouwvergunning uitgegeven moet worden. Daarnaast zijn herontwikkeling, verkoop van een locatie of afgifte van een milieuvergunning reden tot bodemonderzoek. Ook een wijziging in het bestemmingsplan kan reden zijn tot een bodemonderzoek.

3.4.2 Vooronderzoek

De eerste fase van het bodemonderzoek is het vooronderzoek. Afhankelijk van de situatie (landbodem of waterbodem) dient gekozen te worden voor een bepaald NEN-protocol. NEN staat voor Nederlandse Norm en is bedoeld om onderzoeksmethoden te standaardiseren.

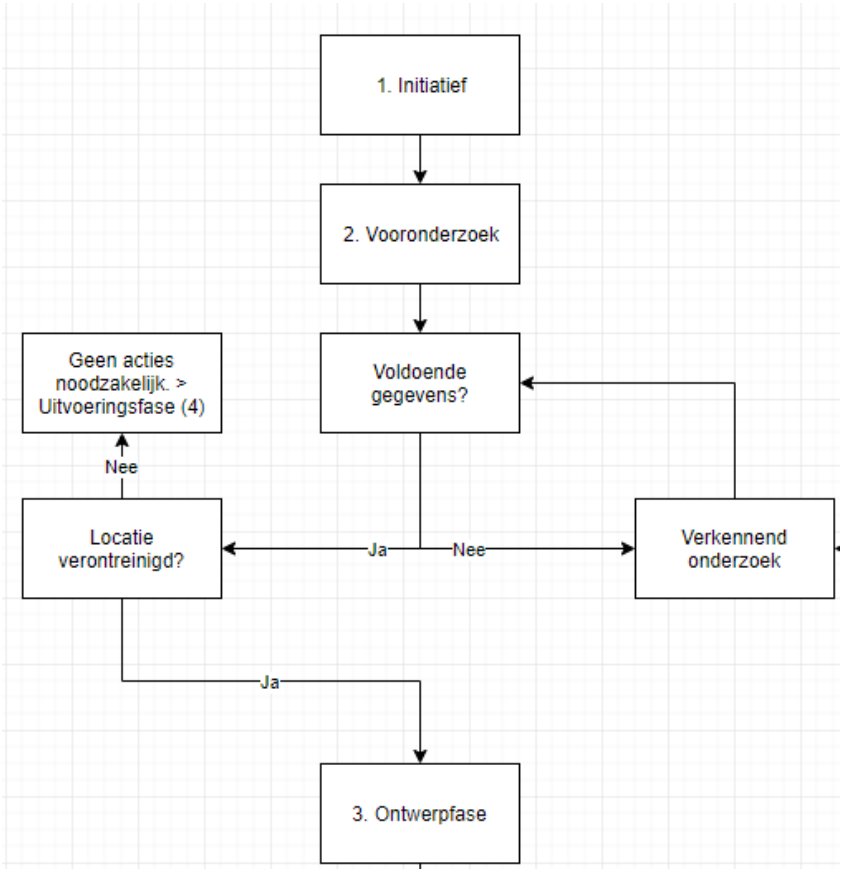
Het vooronderzoek voor de bodem (grond- en grondwater) wordt uitgevoerd conform de NEN 5725; een gestandaardiseerde onderzoeksmethode voor het uitvoeren van een historisch onderzoek naar een locatie. Dit onderzoek omvat o.a. historische kaarten, de geohydrologische situatie en de bodemopbouw. De uitkomst van dit onderzoek wordt onderverdeeld in 'verdacht' of 'niet verdacht'. Deze uitkomst is bepalend voor onder welke strategie het verkennend onderzoek uitgevoerd moet worden.

3.4.3 Verkennend onderzoek

Uit het vooronderzoek blijkt of een locatie wel of niet verdacht is op bodemverontreiniging. De onderzoeksstrategie hiervoor vloeit voort uit de uitkomsten van het vooronderzoek.

Het aantreffen van analytisch vastgestelde matige of sterk verontreinigingen zijn bepalend voor de uitkomst van het verkennend onderzoek. Met deze uitkomst kan de eerdere conclusie uit het vooronderzoek bevestigd of ontkracht worden.

Wanneer een verontreiniging wordt vastgesteld, kan een nader bodemonderzoek plaatsvinden. Het doel van het nader bodemonderzoek is om de verontreiniging af te perken. Hierbij wordt o.a. gekeken naar het verontreinigde volume. Men spreekt van een geval van ernstige bodemverontreiniging wanneer de interventiewaarde wordt overschreden in ten minste 25 m^3 bodem en/of 100 m^3 grondwater. Afhankelijk van de uitkomst uit het nader onderzoek wordt er gekozen voor een saneringsaanpak.

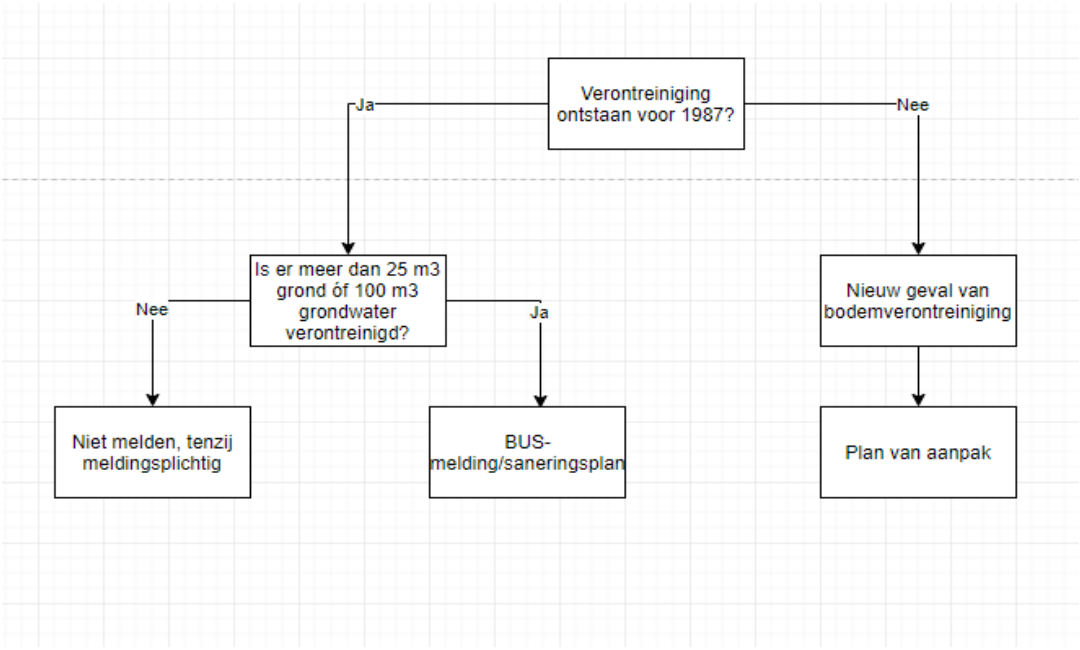
Figuur 3 Stroomschema bodemonderzoek

3.4.4 Nader bodemonderzoek

Afhankelijk van de uitkomst uit het verkennend bodemonderzoek kan het noodzakelijk zijn om een nader bodemonderzoek uit te voeren. In dit onderzoek worden twee aspecten onderzocht; wat is de herkomst van de verontreiniging en wat is de omvang van de verontreiniging. Het nader bodemonderzoek wordt uitgevoerd volgens een vaste werkwijze, namelijk de NTA 5755.

Afhankelijk van de uitkomsten uit het nader bodemonderzoek dient een saneringsaanpak gekozen te worden. Voor het bepalen van de aanpak kan het stroomschema uit figuur 4 gevolgd worden.

- Is de verontreiniging ontstaan vóór of na 1987 en voor asbest 1993? (wel of geen zorgplicht)?
- Is er meer dan 25 m^3 grond óf 100 m^3 grondwater verontreinigd (indien ontstaan voor 1987)? (ernstig geval)?

Figuur 4 Stroomschema saneringsaanpak

Indien een verontreiniging is ontstaan voor 1987 maar kleiner is dan 25 m^3 grond of 100 m^3 grondwater kan er een meldingsplicht gelden. Een citaat uit de 'Handhavingsuitvoeringsmethode Wet bodembescherming' zegt hierover het volgende:
"Uit artikel 28 Wbb volgt dat degene die voornemens is de bodem te saneren dan wel handelingen te verrichten ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt verminderd of verplaatst, van dat voornemen melding doet bij het Wbb-bevoegd gezag."

3.4.5 De saneringsfase/uitvoeringsfase

Afhankelijk van de te saneren verontreiniging wordt er gekozen voor een bepaalde aanpak. Het gaat hierbij om een plan van aanpak, BUS-melding of saneringsplan. In de gekozen aanpak wordt o.a. de locatie, de terugsaneerwaarden, saneringstechniek en de duur van de sanering bepaald. De gekozen aanpak dient goedgekeurd te worden door het bevoegd gezag. Afhankelijk van de gekozen aanpak (plan van aanpak, BUS of saneringsplan) is er sprake van een bepaalde doorlooptijd. In figuur 5 is een stroomschema weergegeven voor de uitvoering van een sanering of werk.

3.4.5.1 Plan van aanpak

Een plan van aanpak voor een sanering wordt gebruikt wanneer de verontreiniging kleiner is dan 25 m^3 bodem of 100 m^3 grondwater. Een plan van aanpak is in de regel minder groot dan een saneringsplan. De gemeente is hierbij bevoegd gezag. Wanneer het plan van aanpak goedgekeurd wordt door het bevoegd gezag kan er in principe gestart worden met de sanering.

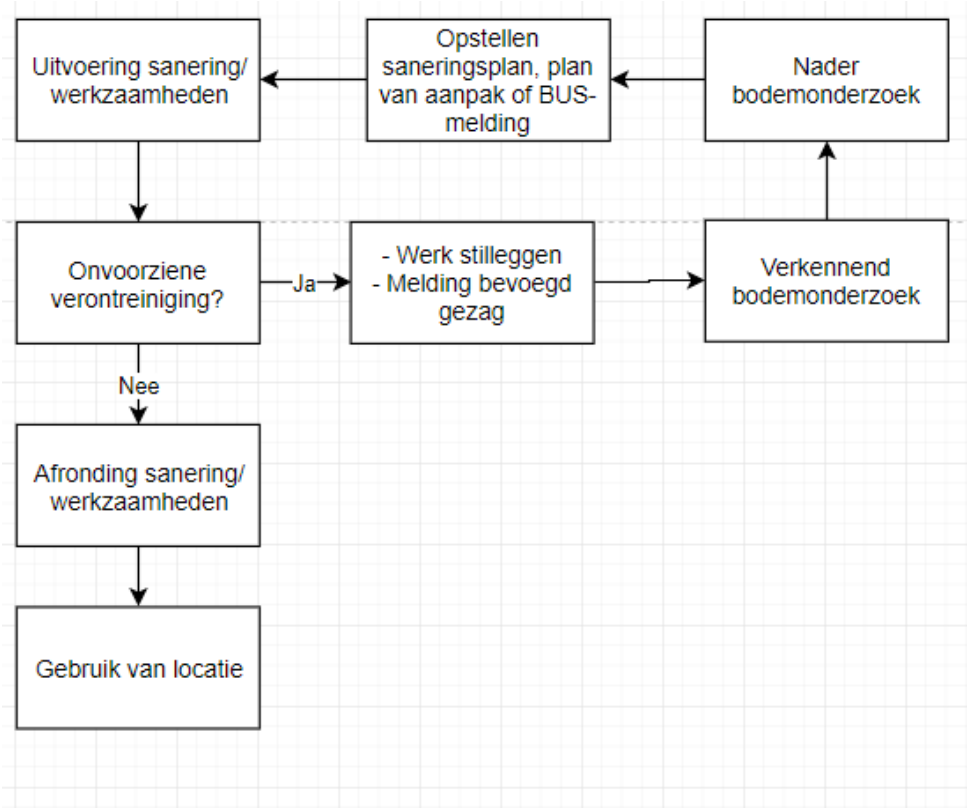
3.4.5.2 BUS-melding

Voor een sanering van een ernstig geval van bodemverontreiniging ontstaan voor 1987 kan een BUS-melding gebruikt worden. BUS staat voor Besluit Uniforme Saneringen en is bedoeld om oude veelvoorkomende verontreinigingen snel en effectief te saneren. Naar schatting valt landelijk 60% van de saneringen onder deze categorie. De doorlooptijd voor een BUS-melding is relatief kort; 5 werkdagen tot 5 weken. *Bron:* (Bodemregels, 2019) *&* (Besluit Uniforme Saneringen, 2019)

3.4.5.3 Saneringsplan

Een saneringsplan wordt opgesteld voor grotere en complexe saneringen. Het opstellen van een saneringsplan is i.t.t. een BUS-melding veelal maatwerk. Mede daardoor is de doorlooptijd voor

goedkeuring van het bevoegd gezag ook langer, namelijk 15 weken. De bezwaartermijn verstrijkt echter al binnen 6 weken. Na deze bezwaartermijn kan er in principe gestart worden met de sanering. Bron: (Bodemregels, 2019) & (https://www.vdhelm.nl, 2019)

Figuur 5 Stroomschema uitvoering sanering

3.5 Fasering milieutechnisch waterbodemproject

3.5.1 Het initiatief

Het initiatief voor een waterbodemonderzoek komt veelal van waterbeheerders. Het kan bijvoorbeeld gaan om een waterschap die de kwaliteit van de waterbodem vast wil stellen t.b.v. baggerwerkzaamheden. Het is dan van belang om te weten wat de kwaliteit van het opgebaggerde materiaal is, omdat dit bepaalt waar én hoe dit toegepast mag worden.

3.5.2 Vooronderzoek

Het vooronderzoek voor een waterbodem dient uitgevoerd te worden conform de NEN 5717. De NEN 5717 is een onderzoeksmethode om de milieuhygiënische kwaliteit én de daaruit vrijkomende baggerspecie van de waterbodem te kunnen beoordelen. (Nederlandse Norm NEN 5717, 2017). In dit onderzoek wordt allereerst een inventarisatie gemaakt van de onderzoekslocatie. Hiervoor worden verschillende aspecten behandeld, b.v. bodemopbouw, historische en bestaande waterbodemkwaliteitsgegevens, sedimentatiepatroon en baggerwerkzaamheden. Het resultaat hiervan is een indeling van de locatie in watertype(n), belasting en ‘bodemopbouw + sedimentatiepatroon’.

3.5.3 Verkennend waterbodemonderzoek

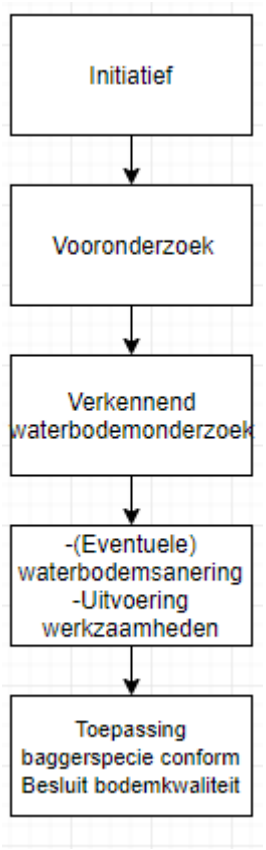
Voor het uitvoeren van een milieuhygiënisch onderzoek naar de kwaliteit van de waterbodem/baggerspecie wordt momenteel de NEN 5720 gebruikt. Op basis van de resultaten uit het vooronderzoek (NEN 5717) wordt er gekozen voor een bepaalde onderzoeksstrategie en onderzoeksinspanning. Aangezien er bij een waterbodem geen onderscheid gemaakt hoeft te worden tussen wel of geen ernstig geval, is er geen noodzaak tot de uitvoering van een nader

bodemonderzoek. De kwaliteit van de waterbodem is veelal relevant voor de uiteindelijke toepassing ervan.

3.5.4 Saneringsfase/uitvoeringsfase

De 'Waterwet' kent geen plicht voor het aanpakken van verontreinigde waterbodems i.t.t. de 'Wet bodembescherming'. Dit komt omdat een aanpak zoals beschreven in de 'Wet bodembescherming' onuitvoerbaar is voor waterbodems. Dit komt o.a. door het diffuse karakter van een waterbodemverontreiniging en veelal is de veroorzaker onbekend. De beheerder van het watersysteem dient in het beheerplan aan te geven welke verontreinigingen dusdanig ernstig zijn dat deze gesaneerd of afgedekt moeten worden. *Bron:* (https://www.infomil.nl, 2019)

Voor het toepassen van de baggerspecie gelden de regels zoals in hoofdstuk *3.2.5 toepassen van grond en baggerspecie* beschreven. In figuur 6 is stroomschema voor de uitvoering van een milieuhygiënisch waterbodemproject weergegeven.

Figuur 6 Stroomschema milieuhygiënisch waterbodemproject

3.6 Deelconclusie

De vigerende wet- en regelgeving voor milieuhygiënische bodemprojecten is grotendeels terug te vinden in de Wet bodembescherming voor bodem én grondwater en de Waterwet voor waterbodems. Voor het toepassen van grond en baggerspecie is het Besluit bodemkwaliteit vigerend. De locatie (van een eventuele verontreiniging) is van belang om te bepalen wie het bevoegd gezag is. De fasering van een milieuhygiënisch bodemproject is afhankelijk van de locatie, mate en ontstaan van een eventuele verontreiniging.

4. Omgevingswet

4.1 Inleiding

Met de komst van de Omgevingswet zullen in totaal 26 wetten, 120 algemene maatregelen van bestuur en honderden ministeriële regelingen vervangen worden. Dit betekent o.a. dat alle vigerende wet- en regelgeving omtrent de milieuhygiënische aspecten van de bodem vervangen wordt door de Omgevingswet. In dit hoofdstuk wordt de deelvraag: ' Wat betekent de komst van de Omgevingswet voor de wet- en regelgeving omtrent milieuhygiënische bodemprojecten?' beantwoord.

Er is in dit hoofdstuk veelal gebruikt gemaakt van literatuurstudie omtrent de Omgevingswet, de conceptuele aanvullingswet bodem en het concept van het aanvullingsbesluit bodem . In dit onderzoek is de aanname gemaakt dat het zowel de aanvullingswet bodem én het aanvullingsbesluit bodem in de huidige versie doorgevoerd worden. Naast literatuurstudie is er ook schriftelijk contact geweest met het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet'; een samenwerkingsverband van gemeenten, provincies, het Rijk en de waterschappen.

4.2 Inhoud Omgevingswet

De Omgevingswet vormt de basis voor het nieuwe omgevingsrecht stelsel. In bijlage 8 is een illustratie van het nieuwe omgevingsrechtstelsel weergegeven. De Omgevingswet kent een zestal instrumenten:

- Omgevingsvisie
- Programma
- Decentrale regelgeving
- Algemene rijksregels voor activiteiten
- Omgevingsvergunning
- Projectbesluit

In bijlage 9 is een illustratie opgenomen van de verschillende instrumenten zoals deze in de Omgevingswet toegepast gaan worden. *Bron:* (Wetinstrumenten van de Omgevingswet, 2019)

4.2.1 Omgevingsvisie

Zowel de gemeenten, de provincies en het Rijk stellen ieder een Omgevingsvisie voor hun grondgebied op. In deze Omgevingsvisie wordt de totale samenhang tussen water, milieu, ruimte, landschap, verkeer, infrastructuur en cultureel erfgoed beschreven. Het doel van de Omgevingsvisie is het creëren van een lange termijn strategie voor de fysieke leefomgeving. Omdat er geografisch gezien een overlap is tussen de verschillende bestuursorganen, is het van belang dat hier rekening mee gehouden wordt. De Omgevingswet schrijft niet duidelijk voor in welke mate bestuursorganen rekening moeten houden met elkaars omgevingsvisie. Een korte uitleg van het informatiepunt Omgevingswet is te vinden in bijlage 10.

4.2.2 Programma

In het programma worden de doelstellingen uit de Omgevingsvisie verder uitgewerkt. Het programma bevat alle maatregelen en afspraken die nodig zijn om de Omgevingsvisie uit te voeren.

4.2.3 Decentrale regelgeving

Zowel de gemeenten, de provincies en het Rijk hebben ieder een omgevingsvisie opgesteld. Hierin hebben zij de regelgeving voor hun grondgebied opgenomen. Door deze decentrale regelgeving krijgen gemeenten mogelijkheden om hun eigen ambities qua duurzame leefomgeving in te vullen.

4.2.4 Algemene rijksregels voor activiteiten

Met behulp van algemene rijksregels is het voor burgers en bedrijven snel duidelijk welke regels er gelden in bepaalde algemene gebieden. Deze nationale regels dienen ter bescherming van de leefomgeving. Om toch uitzonderingen te kunnen maken, bevat de Omgevingswet een aantal instrumenten om dit mogelijk te maken.

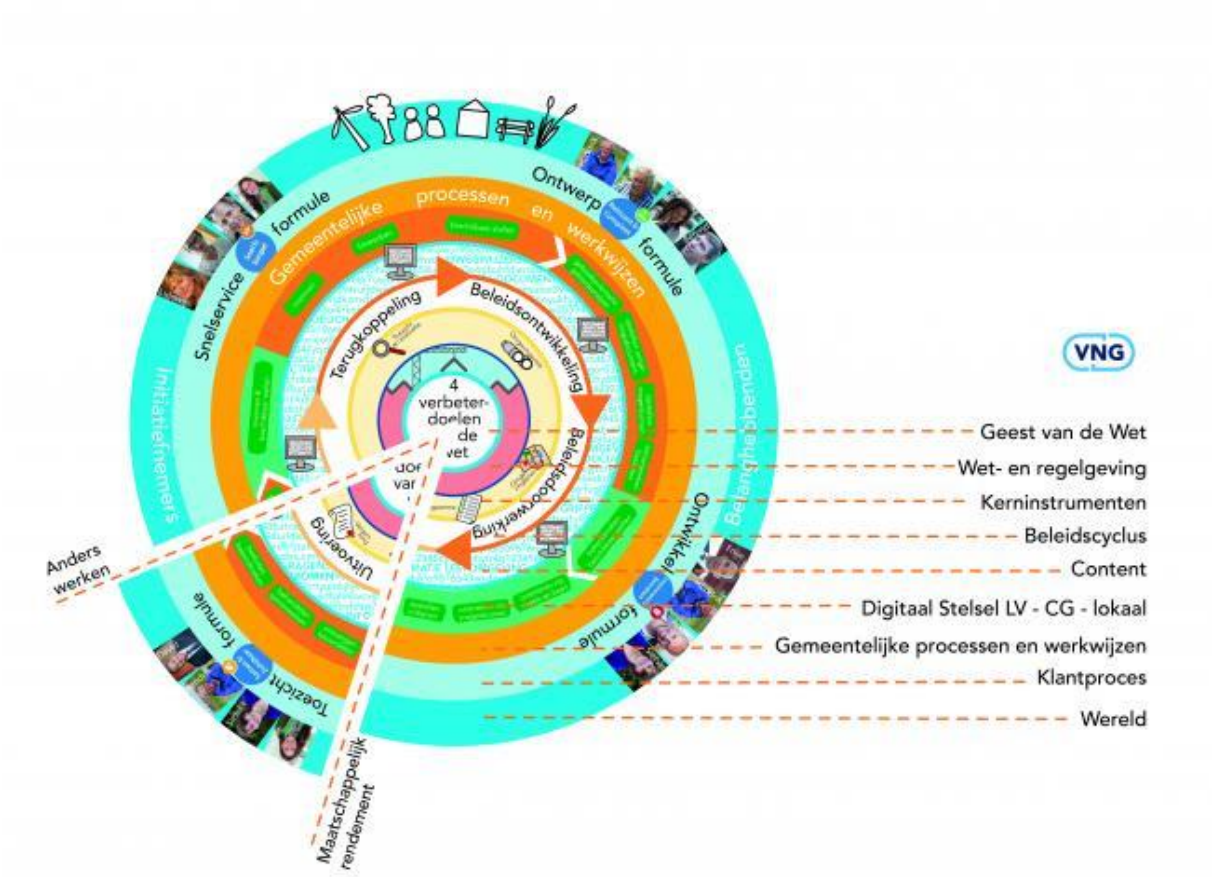
4.2.5 Omgevingsvergunning

Eén van deze instrumenten is de Omgevingsvergunning. Wanneer de rijksregels niet toereikend zijn, kan er m.b.v. een Omgevingsvergunning alsnog een mogelijkheid gecreëerd worden om bepaalde activiteiten te ontplooien. Deze Omgevingsvergunning kan aangevraagd worden bij het Omgevingsloket. In dit loket wordt alle digitale informatie over de fysieke leefomgeving gebundeld en toegankelijk gemaakt.

4.2.6 Projectbesluit

Het projectbesluit is een middel om grote projecten met een publiek belang uit te voeren. In het projectbesluit wordt beschreven wat het project inhoudt. Daarnaast staat er in het projectbesluit welke maatregelen er genomen worden om het project te realiseren én welke maatregelen er genomen worden om eventuele nadelige gevolgen voor de omgeving ongedaan te maken.

Het projectbesluit is een middel om de omgevingsvisie te wijzigen. Een projectbesluit gaat vier weken na inzage in werking. *Bron:* (Projectbesluit, 2019)

Figuur 7 De plaatsing van de verschillende elementen in het stelsel van de Omgevingswet. Bron: (Lagenmodel Omgevingswet, 2019)

4.3 Invoering Omgevingswet

De Omgevingswet is in 2016 aangenomen en gepubliceerd, maar is nog niet in zijn geheel af. Om de wet succesvol in te voeren, zijn er meer zaken die veranderd moeten worden dan alleen de wettelijk tekst. Zoals voorheen beschreven gaat het hele stelsel voor het omgevingsrecht op de schop.

In bijlage 11 is een illustratie opgenomen die weergeeft welke besluiten en regelingen er nog opgenomen dienen te worden alvorens de Omgevingswet definitief in kan treden in 2021. In deze illustratie zijn drie lagen te onderscheiden; de wet, het besluit en de regeling. Het ‘fundament’ ligt in het digitaal stelsel Omgevingswet; één digitaal loket waar de iedereen in kan zien wat wel en niet mag volgens de Omgevingswet. (Digitaal stelsel, 2019)

4.3.1 Wet

De Omgevingswet is in 2016 al aangenomen, maar daarin zit nog niet alle wetgeving rondom het omgevingsrecht geïntegreerd. Door middel van aanvullingswetten kunnen aanvullende regels alsnog ingevoerd worden. Er zijn in totaal vier aanvullingswetten; natuur, bodem, geluid en grondeigendom. Dit betekent dat relevante wetgeving voor bodem nog via een aanvullingswet in de Omgevingswet komt.

Naast de aanvullingswetten is er ook een invoeringswet. Deze wet regelt de overgang van de oude naar de nieuwe wetgeving. Dit houdt onder andere in dat de bestaande wetgeving ongeldig wordt.

Daarnaast regelt de invoeringswet de geldigheid van lopende procedures. Hiermee blijven bestaande vergunningen en procedures rechtsgeldig. Deze invoeringswet is al aangenomen door de Tweede

Kamer, maar nog niet door de Eerste Kamer. Dit betekent dat de invoeringswet nog niet definitief doorgevoerd is.

4.3.2 Besluit

In de besluiten staan de concrete invullingen van de Omgevingswet. Deze besluiten worden doorgaans Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) genoemd. In totaal zijn er vier AMvB's;

- het Omgevingsbesluit;
- het besluit voor activiteiten leefomgeving;
- het besluit voor bouwwerken leefomgeving;
- besluit voor kwaliteit leefomgeving

Daarnaast zijn er wederom enkele aanvullingsbesluiten voor de onderwerpen natuur, bodem, geluid en grondeigendom. Ook hier wordt een invoeringsbesluit ingevoerd om de wetgeving soepel in te voeren.

4.3.3 Omgevingsregeling

Na de wetgeving en bijbehorende besluiten komt de Omgevingsregeling. De Omgevingsregeling is de ministeriële regeling die bij de Omgevingswet hoort. Een ministeriële regeling is een verdere uitwerking van een AMvB. De AMvB is op zijn beurt weer een verdere uitwerking van een raamwet (bijv. de Omgevingswet).

De Omgevingsregeling bevat de regels voor het gebruik van de Omgevingswet en de bijbehorende AMvB's. De Omgevingsregeling vervangt in totaal 75 bestaande ministeriële regelingen. De Omgevingsregeling wordt op dezelfde manier vormgegeven als de Omgevingswet en de bijbehorende besluiten. Op deze manier is de Omgevingsregeling inzichtelijk en voorspelbaar voor de gebruikers. In bijlage 12 is illustratie opgenomen van de Omgevingsregeling.

4.3.4 Digitaal stelsel Omgevingswet

Om alle veranderingen in wetgeving en procedures inzichtelijk te maken naar alle betrokkenen, wordt een digitaal stelsel opgericht; het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). Particulieren en bedrijven kunnen via het Omgevingsloket snel achterhalen wat wél en niet mag volgens de nieuwe Omgevingswet.

4.4 Relevante wetgeving

Volgens de huidige planning zal de Omgevingswet in 2021 in zijn geheel ingevoerd worden. Echter nog niet alle besluiten en regelingen zijn goedgekeurd en doorgevoerd. Zoals eerder vermeld dient er nog een aanvullingswet bodem en een aanvullingsbesluit bodem doorgevoerd te worden. Dit betekent dat de relevante wetgeving voor bodem momenteel nog niet definitief is goedgekeurd.

4.4.1 Aanvullingswet bodem

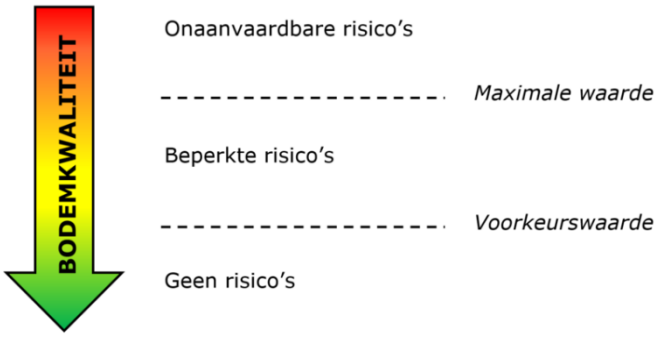
Omdat het aspect 'bodem' nog niet in de aangenomen Omgevingswet staat, dient deze er via een aanvullingswet alsnog in te komen. De aanvullingswet bestaat uit drie pijlers; preventie, integrale afweging en het beheer van historische verontreinigingen. Deze aanvullingswet zal de vigerende wet- en regelgeving omtrent de bodem vervangen.

4.4.1.1 Preventie

Om het ontstaan van nieuwe verontreinigingen te voorkomen wordt de bestaande zorgplicht uit de 'Wet bodembescherming' ingepast in de aanvullingswet bodem. Daarnaast gelden er uiteraard ook regels voor particulieren en bedrijven om het ontstaan van nieuwe verontreinigingen te voorkomen. Op deze manier wordt ook een duurzaam bodembeheer in de toekomst gegarandeerd.

4.4.1.2 Integrale afweging

In de aanvullingswet bodem wordt de bodemkwaliteit integraal meegenomen bij het maken van beslissingen voor omgevingsplannen en omgevingsvisies. Of een bodem wél of niet gesaneerd dient te worden wordt niet langer bepaald door het overschrijden van bepaalde waarden, maar door het toekomstige gebruik van de bodem. In het 'aanvullingsbesluit bodem' worden deze normen verder uitgewerkt op een manier zodat gemeenten nog steeds veel afwegingsruimte krijgen. In figuur 8 is een illustratie weergegeven van de afwegingsruimte die gemeenten krijgen.

Figuur 8 Benadering van de bodemkwaliteit in de aanvullingswet bodem. Bron: (Normenstelsel bodemkwaliteit, 2019)

4.4.1.3 Beheer historische verontreinigingen

Het doel van het beheren van historische verontreinigingen is om bescherming te bieden aan de gezondheid van mensen en het milieu. Bron: (Aanvullingswet bodem, 2019)

Voor het uitvoeren van de aanvullingswetbodem wordt het instrumentarium van de Omgevingswet gebruikt. De belangrijkste instrumenten zijn hierbij de zorgplicht, de Rijksregels en het vangnet voor ongewone voorvallen.

4.4.2 Fasering aanvullingswet bodem

In bijlage 13 is een tijdlijn weergegeven voor de aanvullingswet bodem. Op 18 december 2018 is de aanvullingswet aangenomen door de Tweede Kamer. Het onderwerp is momenteel nog niet in de Eerste Kamer behandeld. (Aanvullingswet bodem, 2019)

Dit betekent dat de aanvullingswet bodem in zijn huidige vorm nog niet geldt.

4.4.3 Aanvullingsbesluit bodem

De concrete invulling van de 'aanvullingswet bodem' wordt gedaan in het 'aanvullingsbesluit bodem'. Dit betekent dat het aanvullingsbesluit bodem gebaseerd is op dezelfde drie pijlers als de aanvullingswet bodem; preventie, integrale afweging en beheer historische verontreinigingen. Het doel van het aanvullingsbesluit bodem is om de Rijksregels voor bodem toe te voegen aan de Omgevingswet. In het aanvullingsbesluit bodem zijn regels opgenomen voor de volgende activiteiten:

- Graven in de bodem
- Bodemsanering
- Opslag van grond en baggerspecie
- Toepassing van grond, bouwstoffen, baggerspecie en mijnsteen
- Het gebruik van meststoffen en andere stikstofhoudende verbindingen.

De betreffende regels worden ondergebracht in het besluit activiteiten leefomgeving (één van de AMvB's). Voor het bouwen op verontreinigde grond en het toepassen van verontreinigde grond

worden instructieregels opgenomen in het besluit kwaliteit leefomgeving (tevens een AMvB). Bron: (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019)

4.4.4 Fasering aanvullingsbesluit bodem

In bijlage 14 is het traject voor de invoering van het aanvullingsbesluit bodem opgenomen. In het aanvullingsbesluit bodem staat de uitwerking van de aanvullingswet bodem. Deze aanvullingswet is 10 juli 2018 tot 11 september 2018 d.m.v. internetconsultatie voorgelegd aan een ieder die wil reageren op dit ontwerpbesluit. Het aanvullingsbesluit moet nog ter controle door het parlement (voorhangprocedure).

4.5 Deelconclusie

Met de komst van de Omgevingswet zal niet alleen de vigerende wet- en regelgeving verandert worden, ook zal het hele omgevingsrechtstelsel op de schop gaan. Het vernieuwde omgevingsrechtstelsel kent een aantal nieuwe instrumenten om de Omgevingswet vorm te geven in de praktijk. Het aspect 'bodem' is momenteel nog niet geïntegreerd in de Omgevingswet, maar dit zal wel gebeuren wanneer de aanvullingswet bodem en het aanvullingsbesluit aangenomen worden. Indien deze (conceptuele) beleidsstukken doorgevoerd worden, zal het beleid rondom de fysieke leefomgeving decentraler uitgevoerd worden. Het aspect 'bodem' wordt dan integraal meegenomen in afwegingen over de fysieke leefomgeving.

5. Verschillen in wetgeving

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de vraag: 'Wat zijn de verschillen die de komst van de Omgevingswet met zich meebrengt t.o.v. de vigerende wet- en regelgeving voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy' beantwoord. Deze vraag zal beantwoord worden door de verschillen tussen de vigerende wetgeving en de Omgevingswet met elkaar te vergelijken op basis van bodemprojecten waarbij milieuhygiëne een belangrijke rol speelt.

De verschillen tussen de vigerende wetgeving en de wetgeving in de Omgevingswet zijn bepalend voor de veranderingen die gaan plaatsvinden in de toekomstige manier van werken voor Econsultancy. Door veranderingen in wet- en regelgeving zal ook het proces rondom milieuhygiënische bodemprojecten veranderen. Dit heeft als gevolg dat er in de toekomst andere situaties voordoen waarin bodemonderzoek wel of juist niet vereist is.

Zowel de aanvullingswet bodem én het aanvullingsbesluit bodem zijn nog niet definitief opgenomen, dus er kunnen nog veranderingen doorgevoerd worden. In dit onderzoek is aangenomen dat zowel de aanvullingswet bodem én het aanvullingsbesluit in de huidige vorm compleet wordt doorgevoerd.

5.2 Sanering vanwege spoedeisendheid.

In het omgevingsplan van de gemeente kunnen maatregelen staan die genomen moeten worden wanneer een bodemgevoelig gebouw op een locatie wordt gebouwd waar de interventiewaarde (vastgesteld door de gemeente in het omgevingsplan) wordt overschreden. De maatregelen zijn bedoeld om onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens weg te nemen. In de Omgevingswet zijn de saneringsaanpak zoals deze voorheen in de regeling uniforme saneringen en de circulaire bodemsanering beschreven werden opgenomen. Grofweg zijn er twee saneringsaanpakken waaruit de initiatiefnemer kan kiezen; het verwijderen van de verontreiniging of de verontreiniging afdekken. Tevens is een combinatie hiervan mogelijk.

Bij het ontgraven van de verontreiniging moet minstens de benodigde bodemkwaliteitsklasse (de klasse wonen, industrie of landbouw/natuur uit de wet bodembescherming) bereikt worden die geldt voor de locatie. Bij het afdekken van de verontreinigingen wordt een afdeklaag aangebracht óf een aaneengesloten verharding.

Wanneer de hierboven genoemde methodes niet passend zijn voor de aanpak van de verontreiniging, dan kan de initiatiefnemer met een verzoek om maatwerk kiezen voor een alternatieve aanpak. De gemeente kan een maatwerkvoorschrift opnemen in het omgevingsplan. Dit kan het geval zijn wanneer er veel bodemvreemd materiaal aanwezig is in bepaalde gebieden zoals ophooglagen of slootdempingen. Ook kan de gemeente een maatwerkregel voor de aanpak van mobiele verontreinigingen introduceren, als gevolg van instructieregels uit de omgevingsverordening van de provincie.

Enkele wijzigingen in de wet- en regelgeving rondom bodemsaneringen zijn:

- Er gelden geen beperkingen meer voor het uitvoeren van saneringen onder de BUS. Voorheen waren verontreinigingen met bepaalde stoffen hiervoor uitgesloten.

- Net zoals bij het graven in de bodem is de gemeente bevoegd gezag bij bodemsaneringen. Voorheen waren dit altijd de grotere gemeentes/omgevingsdiensten en de provincies. De provincie blijft bevoegd gezag voor grondwatersaneringen.

- De Omgevingswet gaat uit van de activiteit, en niet van een gevalsbenadering.

- Na afloop van een sanering is er geen eindoordeel van het bevoegd gezag. Er geldt wel een informatieplicht naar het bevoegd gezag.

- Wanneer en hoe er gesaneerd moet worden wordt apart geregeld. In het omgevingsplan staat wanneer er gesaneerd moet worden. Vervolgens staat in het besluit activiteiten leefomgeving hoe er gesaneerd moet worden.

5.3 Uitvoering van een werk waarbij een verontreiniging ontdekt wordt

Een onvoorziene verontreiniging wordt in de Omgevingswet een 'toevalsvondst' genoemd. Indien ergens een toevalsvondst gedaan wordt met onaanvaardbare risico's voor de gezondheid- bijvoorbeeld door graafwerkzaamheden- is de eigenaar verplicht om mogelijke gevaren weg te nemen. Indien de eigenaar hierin nalatend is, kan de gemeente ingrijpen. De maatregelen beperken zicht tot het voorkomen van blootstelling. (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019)

5.4 Transactie van een locatie

Onder het vernieuwde stelsel van het Omgevingsrecht zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen van regels voor historische verontreinigingen. Gemeenten dienen in het omgevingsplan een waarde vast te leggen waarbij maatregelen genomen moeten worden om de blootstelling te verminderen. Voorheen waren hiervoor algemeen geldende regels van kracht. Onder het vernieuwde omgevingsrecht-stelsel is een sanering niet altijd noodzakelijk; dit hangt af van de blootstellingsmogelijkheden en de regels van de gemeente in het omgevingsplan. (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019)

Citaat uit het aanvullingsbesluit bodem:

''De gemeente bepaalt in het omgevingsplan de lokale waarde voor bodemgevoelige gebouwen, in principe is dit de interventiewaarde bodemkwaliteit, net als onder de Wet bodembescherming. Bestuurlijke afwegingsruimte kan leiden dat een gemeente aan de bovengrens gaat zitten, er kunnen echter geen onaanvaardbare risico's optreden, immers de instructie aan de gemeenten verbiedt dit. De gemeente kan ook een lagere waarde vaststellen in het omgevingsplan.''
(Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019)

5.5 Zorgplicht (calamiteit).

De zorgplicht uit de wet Bodembescherming is in de Omgevingswet op een andere manier vormgegeven. Het besluit activiteiten leefomgeving kent een specifieke zorgplicht voor alle milieubelastende activiteiten. Hieronder vallen ook graafwerkzaamheden, saneringen en toepassingen met grond. De specifieke zorgplicht doet een beroep op eigen verantwoordelijkheid van een initiatiefnemer en is zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk te handhaven.

5.6 Toepassen van grond en baggerspecie

De regels voor het toepassen van grond en baggerspecie zullen onder de Omgevingswet anders zijn dan onder het besluit bodemkwaliteit. Enkele veranderingen zijn:

- Er geldt -net als onder het besluit bodemkwaliteit- een meldingsplicht voor het toepassen van grond. Een verandering hierin is dat het niet melden nu de toepassing illegaal maakt. Voorheen was dit enkel een administratieve overtreding.
- Baggerspecie mag tot 10 km van de locatie verspreid worden, i.p.v. op een aangrenzend perceel.

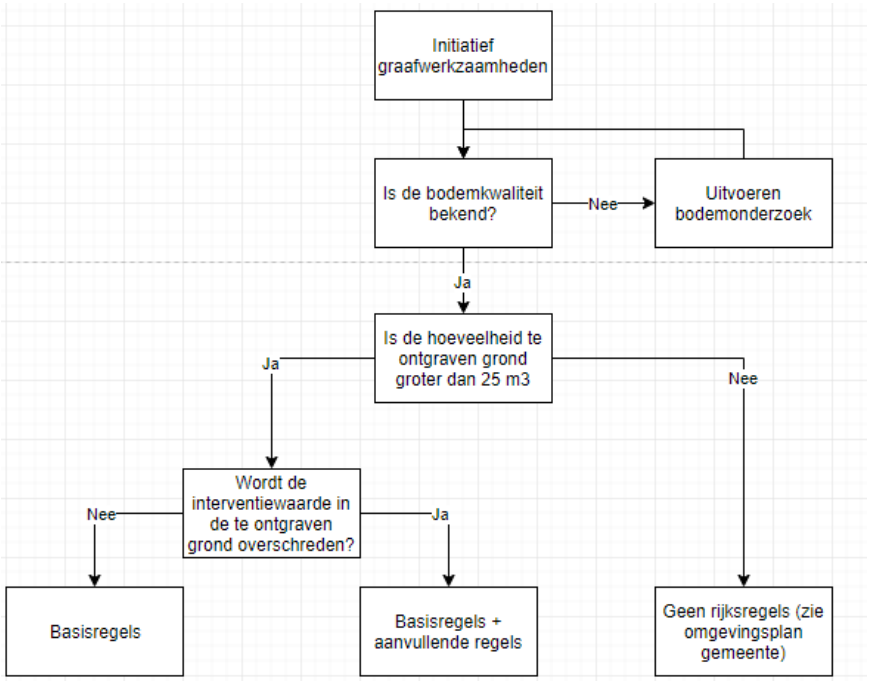
5.7 Graafwerkzaamheden.

5.7.1 Landbodem

Alle graafwerkzaamheden in de landbodem groter dan 25 m^3 worden in het aanvullingsbesluit bodem als projectmatig aangeduid. Met behulp van deze ondergrens wordt gezorgd voor goede bescherming van de bodem enerzijds en een lagere onderzoeks- en administratielasten anderzijds. Naast een volumeondergrens, is er ook een milieukundige ondergrens. Deze grens wordt bepaald door het wel of niet overschrijden van de interventiewaarde.

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Algemene Maatregel van Bestuur) worden voortaan geen regels gesteld aan graafwerkzaamheden kleiner dan 25 m^3, ongeacht de bodemkwaliteit. Graafwerkzaamheden kleiner dan 25m^3 worden in het aanvullingsbesluit bodem aangeduid als 'niet in betekende mate' (NIBM). Gemeenten kunnen echter wel aanvullende eisen stellen, zoals bijvoorbeeld een meldplicht.

Onder de Omgevingswet zal de omvang van de verontreiniging geen rol meer hebben qua ondergrens. Enkel de totale omvang van het totale grondverzet speelt een rol. Dit betekent dat er minder onderzoek nodig is om aan te tonen of het verontreinigde volume groter of kleiner is dan 25 m^3; dit speelt immers geen rol meer. *Bron: (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019) pagina 110.*

Figuur 9 Stroomschema voor de uitvoering van graafwerkzaamheden onder de Omgevingswet

5.7.2 Waterbodem

Voor het graven in de waterbodem dient er onderscheid gemaakt te worden tussen regionale wateren en rijkswateren. De regionale wateren vallen in de Omgevingswet onder de zogeheten waterschapsverordening. De regels voor het graven in rijkswateren zijn vastgelegd in het besluit activiteiten leefomgeving.

5.3.2.1 Regionale wateren

In de waterschapsverordening leggen de waterschappen de geldende regels voor de fysieke leefomgeving in het beheergebied vast. Deze waterschapsverordening is digitaal te raadplegen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Er geldt voor het waterschap geen verplichting om bepaalde

onderwerpen op te nemen in de waterschapsverordening. Wel dienen alle regels rondom de fysieke leefomgeving die het waterschap stelt opgenomen te worden in de waterschapsverordening.

5.3.2.2 Rijkswateren

De regels voor het graven in Rijkswateren zijn vastgelegd in het besluit activiteiten leefomgeving. Onder de Omgevingswet is het verboden om zonder omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteiten te verrichten in de Rijkswateren. Een uitzondering hierop zijn de aangewezen gevallen in het desbetreffende besluit kwaliteit leefomgeving. Een waterbeheerder hoeft nooit een omgevingsvergunning aan te vragen voor onderhoud of herstel van een waterstaatswerk. Dit geldt ook voor een waterschap dat bijvoorbeeld een primaire waterkering moet onderhouden in een rijkswater.

Onder de Omgevingswet kunnen er in bepaalde gebieden beperkingen opgelegd worden door overheden om een waterstaatswerk te beschermen. Een activiteit in zo'n type gebied wordt een beperkingengebiedactiviteit genoemd. Voor veel activiteiten geldt hier een vergunningsplicht, meldingsplicht of informatieplicht. Het graven in bodem wordt aangemerkt als een ontgrondingsactiviteit.

Hiervoor is in principe altijd een omgevingsvergunning nodig; met uitzondering van :

- Ontgrondingsactiviteiten die samenhangen met de uitvoering van (bouw)werken. Enkele voorbeelden hiervan zijn de aanleg van wegen, vaargeulen en leidingen;

- Ontgrondingsactiviteiten ten behoeve van opgravingen, mits uitgevoerd door een houder van een certificaat op grond van de Erfgoedwet;

- Het testen van materieel;

- Onderzoek naar winbare hoeveelheden vaste stoffen, gelimiteerd tot een bepaald volume.

5.8 Deelconclusie

Indien de huidige aanvullingswet bodem én het aanvullingsbesluit bodem doorgevoerd worden, zullen er een aantal zaken veranderen rondom milieuhygiënische bodemprojecten. Gemeenten zullen altijd het bevoegd gezag worden voor milieuhygiënische bodemprojecten, met een uitzondering voor waterbodem. Er zijn – in tegenstelling tot de vigerende wetgeving- geen stoffen meer uitgesloten van de BUS-regeling. Daarnaast mag baggerspecie tot 10 kilometer verspreid worden, i.t.t. het huidige beleid van een aangrenzend perceel. Voor graafwerkzaamheden kleiner dan 25m^3 is inzicht in de bodemkwaliteit niet langer verplicht.

6. Behandeling casus

In dit hoofdstuk wordt de deelvraag; ‘Wat betekenen deze verschillen in wetgeving in de praktijk voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy?’ beantwoordt aan de hand van de eerder opgestelde casussen. In deze casussen zal zowel het traject onder de huidige wetgeving doorlopen worden als onder de Omgevingswet. Op deze manier wordt het snel duidelijk waar precies de veranderingen zitten. De gekozen casussen zijn in hoofdstuk 1 vastgesteld aan de hand van interviews binnen Econsultancy. Aangezien nog niet alle wetgeving en besluiten aangenomen zijn onder de Omgevingswet zal het ook nodig zijn om te werken met bepaalde aannames.

6.1 Casus 1: bodemonderzoek huisbrandolietank

De eerste casus is weergegeven in bijlage 2. Het betreft hier een bodemonderzoek rondom een woning die verkocht gaat worden. Er is bekend dat er zich een oude brandstoftank op het terrein bevindt. Deze tank heeft een bodemverontreiniging met minerale olie veroorzaakt. Gedurende de sanering wordt een asbesthoudende puinlaag aangetroffen.

6.1.1 Vigerende wetgeving

6.1.1.1 Initiatief

Het initiatief voor het uitvoeren van een bodemonderzoek op het te verkopen perceel ontstaat bij de verkoper. De verkoper wil graag de woning en het perceel ‘schoon’ in de verkoop zetten. De verkoper weet dat er een ondergrondse brandstoftank op het perceel ligt. Een bodemonderzoek moet uitwijzen of deze een verontreiniging heeft veroorzaakt en of er wellicht nog andere verontreinigingen aanwezig zijn op het perceel.

6.1.1.2 Vooronderzoek

Het perceel heeft een oppervlakte van 50m*75m waar een woning en een bijbehorende schuur opstaan. Het vooronderzoek hiervoor wordt uitgevoerd volgens de NEN5725. In dit vooronderzoek wordt er informatie verzameld over o.a. de locatie, bodemopbouw, geohydrologie, verwachte bodemkwaliteit, gebruik van de locatie. Daarnaast is een terreinverkenning ook een vast onderdeel van het vooronderzoek. De gemeente is bevoegd gezag in deze casus.

Uit het vooronderzoek blijkt inderdaad dat de locatie verdacht is op de aanwezigheid van een verontreiniging van een oude brandstoftank. Er wordt een verkennend bodemonderzoek uitgevoerd om te achterhalen of er daadwerkelijk een verontreiniging in de bodem aanwezig is.

6.1.1.3 Verkennend onderzoek

Dit verkennend bodemonderzoek wordt uitgevoerd volgens de onderzoeksstrategie: ‘verdachte locatie met één of meer ondergrondse opslagtanks’. Bij deze gekozen onderzoeksstrategie hoort een bepaalde mate van onderzoeksinspanning. De NEN5740 schrijft deze onderzoeksinspanning voor aan de hand van verschillende factoren. Het gaat hierbij om het aantal tanks, de inhoud van de tank(s) en de aanwezigheid van mogelijke leidingen. Er dienen zowel grondmonsters als watermonsters genomen te worden, o.a. aan de onderzijde van de tank, bij het vulpunt en bij het ontluchtingspunt. Uit het verkennend onderzoek blijkt dat de bodem verontreinigd is met minerale olie boven de interventiewaarde. Er is geen sprake van een verontreiniging in het grondwater.

6.1.1.4 Nader onderzoek

Om de aard en de omvang van de verontreiniging vast te stellen, wordt er gekozen voor een nader onderzoek. Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd volgens de NTA 5755. Het doel van het nader onderzoek is om voldoende informatie te verschaffen voor het bevoegd gezag om een besluit te nemen. Uit het nader onderzoek blijkt dat 50 m^3 bodemvolume verontreinigd is met minerale olie.

Tevens wordt vastgesteld dat het gaat om een historische verontreiniging van voor 01-01-1987. Er is dus sprake van een ernstig geval van bodemverontreiniging.

6.1.1.5 Sanering

Aangezien in het nader onderzoek is aangetoond dat er 50 m^3 bodemvolume is verontreinigd én het een oude verontreiniging betreft, wordt er gekozen voor een BUS-melding. Na het opstellen en indienen van de BUS-melding bij het bevoegd gezag geldt een beoordelingstermijn van vijf weken. Indien de BUS-melding wordt goedgekeurd kan de start van de sanering gemeld worden bij het bevoegd gezag. Dit moet tenminste vijf werkdagen voor aanvang van de sanering zijn gedaan.

Gedurende de sanering van de ondergrondse tank wordt een puinlaag met meer dan 50% bodemvreemd materiaal aangetroffen. Hierdoor moet het werk stilgelegd worden en de locatie veiliggesteld. Er dient een melding gedaan te worden van het voorval bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en er dient een nader onderzoek voor asbest in de bodem uitgevoerd te worden. Aangezien er meer dan 50% bodemvreemd materiaal gevonden wordt, valt de sanering hiervan niet onder de wet bodembescherming. De NEN 5897 is van toepassing voor het uitvoeren van het voor-, verkennend-, en nader onderzoek asbest in bodem.

Na het opnieuw indienen van een saneringsplan met goedkeuring van het bevoegd gezag kan er gecontinueerd worden met de sanering.

Uiterlijk acht weken na het einde van de sanering dient er een evaluatieverslag ingediend te worden bij het bevoegd gezag. *Bron:* (Valt het verwijderen van een asbesthoudende puinlaag onder de wet bodembescherming?, 2019)

6.1.1.6 Gebruiksfase

Na de sanering kan de locatie gebruikt worden voor het bijbehorende bodemfunctieklasse. Het is van belang dat de locatie gesaneerd is tot ten minste de maximale waarde die gelden voor de bodemfunctieklasse. In deze casus betekent dit dat de terugsaneerwaarden niet hoger mogen zijn dan de maximale waarden voor wonen uit het besluit bodemkwaliteit.

6.1.2 Omgevingswet

Onder het nieuwe stelsel van de Omgevingswet zal casus 1 meerdere verlopen kunnen hebben, afhankelijk van bepaalde factoren. Om deze veranderingen duidelijk weer te geven wordt hetzelfde traject doorlopen als onder de vigerende wetgeving. Mogelijke veranderingen zullen in iedere processtap benoemd worden.

6.1.2.1 Initiatief

Onder de Omgevingswet is er meer ruimte voor initiatieven van burgers en bedrijven. Met behulp van het Omgevingsloket is het voor de initiatiefnemer eenvoudiger om vergunningen aan te vragen. Er kan met behulp van het Omgevingsloket ook sneller gekeken worden wat wél en niet mag op een locatie o.a. door de bundeling van digitale informatie.

6.1.2.2 Vooronderzoek

Een verkoper dient inzicht te hebben in de kwaliteit van de bodem indien deze verkocht wordt. Indien dit niet bekend is óf de locatie is verdacht op een verontreiniging dan is een verkennend bodemonderzoek noodzakelijk. In dit geval is de bodemkwaliteit op de locatie niet bekend, dus is een verkennend bodemonderzoek noodzakelijk.

6.1.2.3 Verkennend onderzoek

Indien er noodzaak is tot een verkennend bodemonderzoek, dient dit uitgevoerd te worden conform de NEN 5740. Er zijn geen veranderingen in het uitvoeren van bodemonderzoek qua methode.

Of een locatie als verontreinigd aangemerkt moet worden hangt af van het omgevingsplan van de gemeente. De gemeente mag lokaal andere waarden hanteren, waardoor een sanering niet altijd noodzakelijk is.

6.1.2.4 Nader onderzoek

Een nader bodemonderzoek dient ook onder het nieuwe stelsel van de Omgevingswet uitgevoerd te worden conform de NTA 5755. Op deze manier blijft de kwaliteit van het onderzoek gewaarborgd.

6.1.2.5 Sanering

Indien uit het bodemonderzoek naar voren komt dat een verontreiniging aanwezig is, betekent dit niet automatisch dat er gesaneerd moet worden. Onder de Omgevingswet hangt het wél of niet uitvoeren van een sanering af van de beoogde functie en niet langer van het overschrijden van bepaalde maximumwaarden. De gemeente is onder de Omgevingswet altijd bevoegd gezag.

Het opslaan van (zwaar) verontreinigd grond is onder de Omgevingswet vergunningsplichtig. Op deze wijze kan het bevoegd gezag preventief toetsen of er geen gevaar is voor de fysieke leefomgeving.

6.1.2.6 Gebruiksfase

Indien een sanering verplicht is óf er wordt voor gekozen dan is er na afloop geen evaluatieverslag noodzakelijk. Het afmelden van de sanering bij het bevoegd gezag (gemeente) is hiervoor voldoende. Hiermee wordt het traject voor een bodemsanering verkort.

6.2 Casus 2: waterbodemonderzoek baggerwerkzaamheden

De tweede casus betreft een waterbodemonderzoek naar een watergang in het Waterschap Rijn en IJssel. Het waterbodemonderzoek vindt plaats ten behoeve van baggerwerkzaamheden van het waterschap. De uitkomst van het waterbodemonderzoek is bepalend voor wat er met de baggerspecie gedaan mag worden.

6.2.1 Vigerende wetgeving

6.2.1.1 Initiatief

Het initiatief voor het waterbodemonderzoek ligt bij het Waterschap Rijn en IJssel. Aangezien watersystemen hoofdzakelijk onder de Waterwet vallen is in deze casus de wet bodembescherming niet van toepassing. Opvallend in deze casus is dat de initiatiefnemer ook bevoegd gezag is.

6.2.1.2 Vooronderzoek

Het vooronderzoek wordt uitgevoerd volgens de NEN 5717. Deze norm schrijft de verschillende onderzoeksvragen voor die behandeld dienen te worden om een hypothese te kunnen stellen over de kwaliteit van de waterbodem. Uit het vooronderzoek van deze casus komt de hypothese dat de waterbodem niet verontreinigd is.

6.2.1.3 Verkennend onderzoek

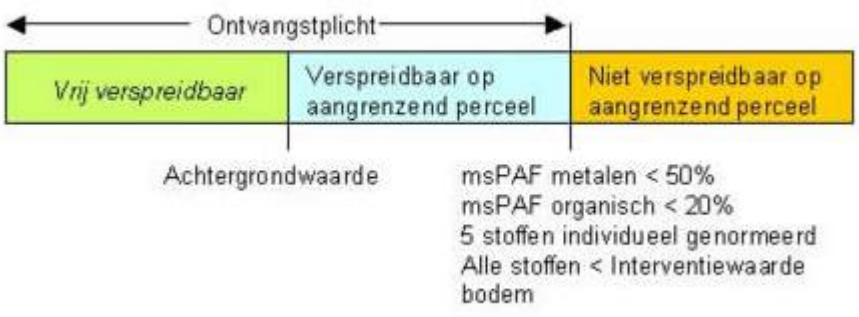
Om deze hypothese te bevestigen of ontkrachten wordt een verkennend waterbodemonderzoek uitgevoerd volgens de NEN 5720. Uit dit verkennend onderzoek blijkt inderdaad de waterbodem niet verontreinigd is.

6.2.1.4 Nader onderzoek

Een nader onderzoek is niet noodzakelijk bij een waterbodemonderzoek.

6.2.1.5 Toepassing

In deze casus wil het desbetreffende waterschap de waterbodem uitbaggeren. Er is dus geen sprake van een sanering, maar wel van een verplaatsing van baggerspecie. Onder de Waterwet geldt er een ontvangstplicht voor de aangrenzende percelen voor het ontvangen van de vrijgekomen baggerspecie bij onderhoudswerkzaamheden. De baggerspecie wordt getoetst aan het msPAF(meer-soorten Potentieel Aangetaste Fractie); een indicatie van de schadelijkheid voor bodemorganismen door verontreinigingen (ecologisch risico). Daarnaast wordt er ook gekeken naar een overschrijding van de interventiewaarden. Wanneer de baggerspecie de maximale waarden voor verspreiding overschrijdt mag deze niet toegepast worden. Aangezien in deze casus de baggerspecie geen maximale waarden overschrijdt, en er geen ecologisch risico is, geldt een ontvangstplicht voor het aangrenzende perceel.

Figuur 10 Regels voor het verspreiden van baggerspecie. Bron: (Verspreiden, 2019)

6.2.1.6 Gebruiksfase

Aangezien een ontvangstplicht geldt voor de baggerspecie, dient de eigenaar van het aangrenzende perceel de baggerspecie te ontvangen. Er geldt een meldingsplicht wanneer de baggerspecie toegepast wordt.

6.2.2 Omgevingswet

6.2.2.1 Initiatief

Onder de Omgevingswet is er allereerst meer bestuurlijke afwegingsruimte. In tegenstelling tot het besluit bodemkwaliteit is er in de aanvullingswet bodem meer ruimte voor maatwerk.

6.2.2.2 Vooronderzoek

Het vooronderzoek dient, net als onder de vigerende wetgeving uitgevoerd te worden volgens de NEN 5717. In het uitvoeren van het onderzoek vind er geen wijziging plaats met de komst van de Omgevingswet.

6.2.2.3 Verkennend onderzoek

Net als onder de vigerende wetgeving zal het verkennend waterbodemonderzoek uitgevoerd worden volgens de NEN 5720.

6.2.2.4 Nader onderzoek

Een nader onderzoek is niet noodzakelijk bij een waterbodemonderzoek.

6.2.2.5 Toepassing

Aangezien het in deze casus een regionaal watertype betreft, is de waterschapsverordening van toepassing onder de Omgevingswet. Dit betekent dat het waterschap, geleid door instructieregels van het Rijk en de provinciale omgevingsvisie, een beleid heeft opgesteld voor het desbetreffende gebied. Het is echter niet bekend hoe de waterschapsverordening van het waterschap Rijn en IJssel eruit gaat zien. In het aanvullingsbesluit bodem wordt er het volgende over het maatwerk gezegd:

''In het stelsel van de Omgevingswet is het mogelijk om maatwerkregels en maatwerkvoorschriften te stellen op de regels die door het Rijk zijn gesteld. Dit geldt ook voor de regels voor verspreiden van baggerspecie op de landbodem. Dit is een wijziging ten opzichte van het Besluit bodemkwaliteit, die geen ruimte liet voor maatwerk op dit punt.'' Aanvullingsbesluit bodem

Er is echter wel bekend dat de definitie van 'aangrenzend perceel' is opgeschroefd naar een afstand van 10 km (bron: aanvullingsbesluit bodem). Het waterschap heeft dus meer mogelijkheden om de baggerspecie af te zetten ten opzichte van de vigerende wetgeving. Daarnaast geldt een meldingsplicht van ten minste vijf dagen alvorens de baggerspecie verspreid mag worden. Wanneer dit niet is gedaan, is de toepassing illegaal. Deze regel wordt gebruikt om scherp toe te kunnen zien op de toepassing van baggerspecie.

6.2.2.6 Gebruiksfase

Doordat er onder de Omgevingswet meer ruimte is voor maatwerk, is het aannemelijk dat hier ook gebruik van gemaakt zal worden. Ook is het aannemelijk dat belanghebbenden het waterschap ook zullen wijzen op het toepassen van maatwerk, bijvoorbeeld agrariërs. In het aanvullingsbesluit bodem wordt daarover het volgende gezegd:

Het is mogelijk dat individuele landeigenaren vanwege hun specifieke agrarische bedrijfsvoering aanvullende eisen hebben bij het verspreiden van baggerspecie op hun percelen. Het ligt meer voor de hand dat deze landeigenaren deze eisen in privaatrechtelijke zin effectueren dan dat zij hier via een verzoek tot maatwerkvoorschriften in publiekrechtelijke zin invulling aan laten geven.

Voor de toepassing van baggerspecie gelden onder de Omgevingswet normen die beter aansluiten op het landbouwkundige gebruik van de aangrenzende percelen; dit kan gezien worden als een voordeel voor ontvangende agrariërs. (Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet, 2019)

6.3 Casus 3: sanering bedrijventerrein

De derde casus beschrijft een situatie waarbij, na een bedrijfsbeëindiging, nog een vervuiling met PCB in de bodem zit. Deze vervuiling bevindt zich in de bovenste 50 cm van de bodem (0 tot -0.5m – mv). De verontreiniging is ontstaan voor 1987 maar valt niet onder de BUS omdat PCB als stof daarvoor uitgesloten is. De gemeente Doetinchem is eigenaar van het terrein.

De locatie bevindt zich in de gemeente Doetinchem en de Provincie Gelderland heeft het terrein aangewezen als bedrijventerrein. De gemeente Doetinchem wil dit terrein graag opnieuw uitgeven als bouwlocatie voor bedrijven, maar dient eerst de locatie te saneren.

6.3.1 Vigerende wetgeving

6.3.1.1 Initiatief

Aangezien de provincie Gelderland de locatie heeft aangewezen als bedrijventerrein wil de gemeente Doetinchem graag mogelijkheden verkennen om dit terrein opnieuw uit te geven. Aangezien het gaat om een verontreiniging voor 1987 is er geen sprake van de zorgplicht; het vorige bedrijf kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de verontreiniging.

6.3.1.2 Vooronderzoek

Het vooronderzoek dient uitgevoerd te worden conform de NEN 5725. Hieruit blijkt dat de locatie verdacht is op het voorkomen van PCB, mogelijk door een agrarische functie in het verleden (DDT).

6.3.1.3 Verkennend onderzoek

Het verkennend onderzoek wordt uitgevoerd conform de NEN 5740. Hieruit blijkt dat er inderdaad een verontreiniging aanwezig is met PCB. Het is echter onbekend hoe groot de verontreinigingssituatie is, en of er sprake is van mobiliteit van de verontreiniging. Om dit vast te stellen is er een nader bodemonderzoek nodig.

6.3.1.4 Nader bodemonderzoek

Uit het nader bodemonderzoek naar een verontreiniging met PCB blijkt dat er 150 m^3 bodemvolume is verontreinigd met PCB. De verontreiniging wordt aangetroffen op een traject van mv tot - 0,5 mv. Er is geen sprake van een grondwatervervuiling.

6.3.1.5 Sanering

Om het terrein opnieuw uit te geven als bouwlocatie, dient deze eerst gesaneerd te worden. Omdat de stof PCB is uitgesloten van een BUS-melding, dient een saneringsplan ingediend te worden. De doorlooptijd hiervan is ca. 15 weken.

Na de sanering dient er een nazorgplan ingediend te worden met o.a. (mogelijk) beperkende gebruiksfuncties.

6.3.1.6 Gebruiksfase

Wanneer de verontreiniging is verwijderd kan de gemeente de locatie opnieuw uitgeven als bedrijventerrein.

6.3.2 Omgevingswet

6.3.2.1 Initiatief

Onder de Omgevingswet krijgen gemeenten meer bevoegdheden om eisen te stellen aan de kwaliteit van de bodem. Door dit lokale maatwerk kunnen de eisen per gemeente sterk variëren.

6.3.2.2 Vooronderzoek

Het vooronderzoek staat voorop onder de Omgevingswet. Indien uit het vooronderzoek (conform NEN 5725) blijkt dat de locatie niet verdacht is op verontreiniging, is er geen verkennend onderzoek nodig. Wanneer er onvoldoende informatie beschikbaar óf er is aanleiding om aan te nemen dat de locatie verontreinigd is, dan is er altijd een verkennend bodemonderzoek conform de NEN 5740 nodig.

6.3.2.3 Verkennend onderzoek

Indien in deze casus onvoldoende vooronderzoek beschikbaar is óf de locatie is verdacht op verontreiniging, is er een verkennend bodemonderzoek nodig conform de NEN 5740. In deze casus is aangenomen dat er onvoldoende informatie beschikbaar is, en dat er dus een verkennend bodemonderzoek nodig is. Uit dit verkennend bodemonderzoek blijkt de locatie een verontreiniging met PCB te bevatten.

6.3.2.4 Nader onderzoek

Uit het nader onderzoek blijkt dat er sprake is van een verontreiniging met PCB in 150 m^3 bodemvolume. Het traject van maaiveld tot 0,5m – maaiveld is verontreinigd met PCB. Deze verontreiniging is voor 1987 ontstaan.

6.3.2.5 Sanering

Onder de vigerende wet- en regelgeving was PCB een stof die uitgesloten was van de BUS-melding. Onder de Omgevingswet valt PCB wél onder de BUS-melding. Aangezien de verontreiniging is ontstaan voor 01-01-1987, kan deze sanering plaatsvinden onder de BUS. Dit betekent dat de doorlooptijd verkort wordt van 15 weken naar 5 weken.

6.3.2.6 Gebruiksfase

Onder de Omgevingswet wordt de bodem integraal meegenomen als afweging in de ruimtelijk ordening. Doordat gemeenten ook lokaal de interventiewaarden mogen bepalen, kunnen zij hierin meer ruimte voor initiatief creëren. Hierdoor kunnen situaties ontstaan waarbij een sanering niet verplicht is, maar dat er eisen gesteld worden aan de bebouwing. Een verontreinigde locatie zou hiermee, na gedegen onderzoek, direct gebruikt kunnen worden voor een bepaalde functie.

6.4 Deelconclusie

De verschillen die de komst van de Omgevingswet met zich meebrengt voor de behandelde casussen zijn afhankelijk van het lokale maatwerk dat onder de Omgevingswet mogelijk is.
Wél is er bekend dat er geen eindbeschikking van het bevoegd gezag (altijd gemeente voor bodem) meer noodzakelijk is in het geval van een sanering. Het verspreiden van baggerspecie is onder het aanvullingsbesluit bodem toegestaan tot 10km i.p.v. een aangrenzend perceel. Daarnaast mogen er meer saneringen onder de BUS-regeling vallen, aangezien er geen stoffen meer zijn uitgesloten. De NEN-onderzoeksprotocollen blijven van kracht.

Conclusie en aanbevelingen

Conclusie

In dit onderzoek is de vraag gesteld ; wat betekent de komst van de Omgevingswet voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten binnen Econsultancy. In dit onderzoek is de wet- en regelgeving die bij milieuhygiënische bodemprojecten en hoe deze met de komst van de Omgevingswet veranderen- toegelicht.

Door middel van interviews met verschillende projectleiders bodem binnen Econsultancy zijn een aantal situaties beschreven waarbij de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem een belangrijke rol speelt. Op basis van deze veelvoorkomende situaties zijn een drietal casus opgesteld.

De vigerende wet- en regelgeving is vastgelegd in verschillende wetten. Belangrijk hierbij zijn de Wet bodembescherming, het Besluit bodemkwaliteit en de Waterwet. Onder het vernieuwde stelsel van het omgevingsrecht zullen deze wetten vervallen en zal de Omgevingswet in werking treden.

De Omgevingswet is al aangenomen, echter is het aspect bodem hierin nog niet meegenomen. Door middel van een aanvullingswet bodem en een aanvullingsbesluit bodem zal deze wetgeving in die Omgevingswet geïntegreerd worden. De aanvullingswet bodem en het aanvullingsbesluit bodem zijn nog niet aangenomen. In het onderzoek is aangenomen dat aanvullingswet bodem en het aanvullingsbesluit bodem wél aangenomen zullen worden.

Gemeenten worden onder het nieuwe omgevingsrechtstelsel altijd bevoegd gezag voor de landbodem en krijgen tevens de mogelijkheid om eigen bodemkwaliteitseisen te stellen. Door middel van instructieregels kunnen het Rijk en de provincie wel invloed uitoefenen op de lagere bestuursorganen.

Onder de Omgevingswet is een verkennend onderzoek alleen noodzakelijk als er onvoldoende informatie beschikbaar is uit het bodeminformatiesysteem of wanneer de locatie verdacht is. Daarnaast is er in de toekomst voor kleinschalig grondverzet (< 25 m3) geen bodemonderzoek verplicht, ook wanneer bekend is dat deze grond verontreinigd is.

Tevens worden stoffen, die voorheen uitgesloten worden van de BUS-regeling, nu wel opgenomen in deze regeling. Dit betekent dat er vaker gebruikt gemaakt kan worden van een BUS-melding met een aanzienlijk kortere doorlooptijd.

Hoe deze verschillen in de praktijk uitpakken voor veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten is afhankelijk van het lokale beleid. Gemeenten krijgen onder het nieuwe omgevingsrechtstelsel meer bevoegdheden voor lokaal maatwerk**.** In de praktijk betekent dit voor Econsultancy dat er minder bodemonderzoek nodig, aangezien er voor kleine graafwerkzaamheden (<25m^3) geen bodemonderzoek vereist is. Tevens kan er vaker onder een BUS-melding gesaneerd kan worden.

Aanbevelingen

Aangezien de ontwikkelingen plaatsvinden op bestuurlijk niveau, is het aan te raden om deze ontwikkelingen op de voet te volgt. De inhoud van de verschillende toekomstige beleidsdocumenten is momenteel nog onbekend maar wel van groot belang voor toekomstige projecten. Het kan interessant zijn om, wanneer er meer beleidsdocumenten beschikbaar zijn, hier een inventarisatie van te maken. Zo kan het werkgebied ‘bodem’ van Econsultancy wellicht opgedeeld worden in verschillende segmenten met ieder een eigen inventarisatie van het toekomstige beleid. Zo is er vóór de definitieve invoering van de Omgevingswet bekend wat het (regionale) beleid is per vestiging voor het werkgebied ‘bodem’.

Discussie

Het belangrijkste discussiepunt is de aanname dat zowel de aanvullingswetbodem en het aanvullingsbesluit bodem in de huidige vorm aangenomen worden. Deze versie kan echter gezien worden als een concept; er wordt immers een internetconsultatie gepleegd. Mogelijke feedback kan dan in een aangepaste versie worden aangenomen.

Een ander discussiepunt in dit onderzoek zijn de veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten van Econsultancy. De veelvoorkomende milieuhygiënische bodemprojecten zijn gebaseerd op basis van interviews met drie verschillende (senior) projectleiders. Het is op deze manier niet cijfermatig onderbouwd, bijvoorbeeld aan de hand van omzetcijfers of een absoluut aantal projecten. Daarnaast zijn de interviews afgenomen met (senior) projectleiders die allen in Doetinchem gevestigd zaten en niet op andere vestigingen zoals Rotterdam of Zwolle. Het kan uiteraard voorkomen dat dáár andere milieuhygiënische bodemprojecten vaker voorkomen.

Literatuurlijst

(2019, 04 18). Opgehaald van https://www.vdhelm.nl: https://www.vdhelm.nl/opstellen-saneringsplan-bus-melding.html

(2019, 04 21). Opgehaald van https://www.infomil.nl: https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/waterwet/aanleg-beheer/verontreiniging/

Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet. (2019, 04 26). Opgehaald van https://www.internetconsultatie.nl: https://www.internetconsultatie.nl/aanvullingsbesluit_bodem_omgevingswet

Aanvullingswet bodem. (2019, 04 24). Opgehaald van https://www.omgevingswetportaal.nl: https://www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/aanvullingswetten/aanvullingswet-bodem

Aanvullingswet bodem. (2019, 04 24). Opgehaald van https://www.eerstekamer.nl: https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/34864_aanvullingswet_bodem

Besluit Uniforme Saneringen. (2019, 04 11). Opgehaald van https://www.bodemplus.nl: https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bus/

Besluiten en regelingen. (2019, 03 12). Opgehaald van https://www.infomil.nl: https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/wet-bodembescherming/besluiten-regelingen/

Bodemregels. (2019, 04 03). Opgehaald van https://www.voordatubegintmetbodemsaneren.nl/723: https://www.voordatubegintmetbodemsaneren.nl/723

Digitaal stelsel. (2019, 05 03). Opgehaald van https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/digitaal-stelsel/

https://www.rijkswaterstaat.nl. (2019, 03 12). Opgehaald van Wet milieubeheer: https://www.rijkswaterstaat.nl/water/wetten-regels-en-vergunningen/natuur-en-milieuwetten/wet-milieubeheer.aspx

Lagenmodel Omgevingswet. (2019, 04 23). Opgehaald van https://vng.nl: https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/omgevingswet/lagenmodel-omgevingswet

(2017). *Nederlandse Norm NEN 5717.* NEN.

Normenstelsel bodemkwaliteit. (2019, 05 06). Opgehaald van https://www.omgevingswetportaal.nl: https://www.omgevingswetportaal.nl/wet-en-regelgeving/aanvullingswetten/aanvullingswet-bodem

Projectbesluit. (2019, 04 20). Opgehaald van https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/instrumenten/projectprocedure/projectbesluit/

Utrecht, R. (2019, 06 05). *Wat is een beschikking 'ernst en spoed'?* Opgehaald van https://www.rudutrecht.nl: https://www.rudutrecht.nl/faq/wat-is-een-beschikking-ernst-en-spoed/

Valt het verwijderen van een asbesthoudende puinlaag onder de wet bodembescherming? (2019, 04 28). Opgehaald van https://www.bodemplus.nl:

https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bodemsanering/vragen/asbest-bodem/faq/valt-verwijderen/

Verkennend bodemonderzoek verplicht. (2019, 03 21). Opgehaald van https://florum.nl: https://florum.nl/grondsoorten/verkennend-bodemonderzoek-verplicht/

Verontreiniging bodem en oever. (2019, 03 21). Opgehaald van https://www.infomil.nl: https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/waterwet/aanleg-beheer/verontreiniging/

Verspreiden. (2019, 05 12). Opgehaald van https://www.helpdeskwater.nl: https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterbodems/bestemmen/verspreiden/

Wabo in het kort. (2019, 03 15). Opgehaald van https://www.infomil.nl: https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/wet-algemene/wabo-kort-1/

Waterwet. (2019, 03 13). Opgehaald van https://www.infomil.nl: https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/wetgeving/waterwet/

Welke instrumenten van de Omgevingswet hebben invloed op de waterschapsverordening. (2019, 04 28). Opgehaald van https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/waterschap/waterschapsverordeni/welke-instrumenten/

Wetinstrumenten van de Omgevingswet. (2019, 04 20). Opgehaald van https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/

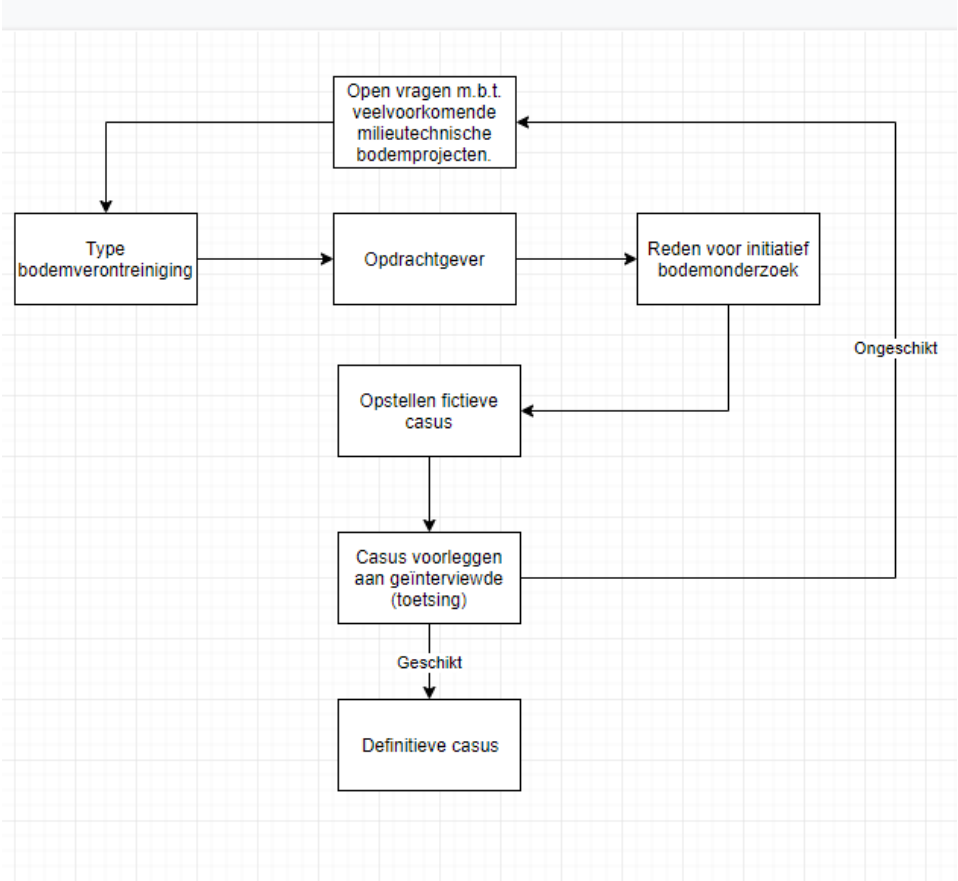
Bijlagen

Bijlage 1: Semigestructureerd interview casus 1
Interviewer: Rien Tuenter

Geïnterviewde: Gaby Willemsen

Functie: Senior projectleider bodem

Datum: Doorlopend

Te bespreken onderwerpen:

- Kenmerken van veelvoorkomende milieutechnisch bodemprojecten vanuit eigen ervaring. (beschrijving casus)

  Uitkomst: Een veelvoorkomend milieutechnisch bodemproject is een bodemonderzoek naar een ondergrondse olietank. Deze ondergrondse tanks werden, voor de aansluiting op het gasnetwerk, gebruikt om brandstof op te slaan. Daarnaast is een asbestonderzoek ook veelvoorkomend.

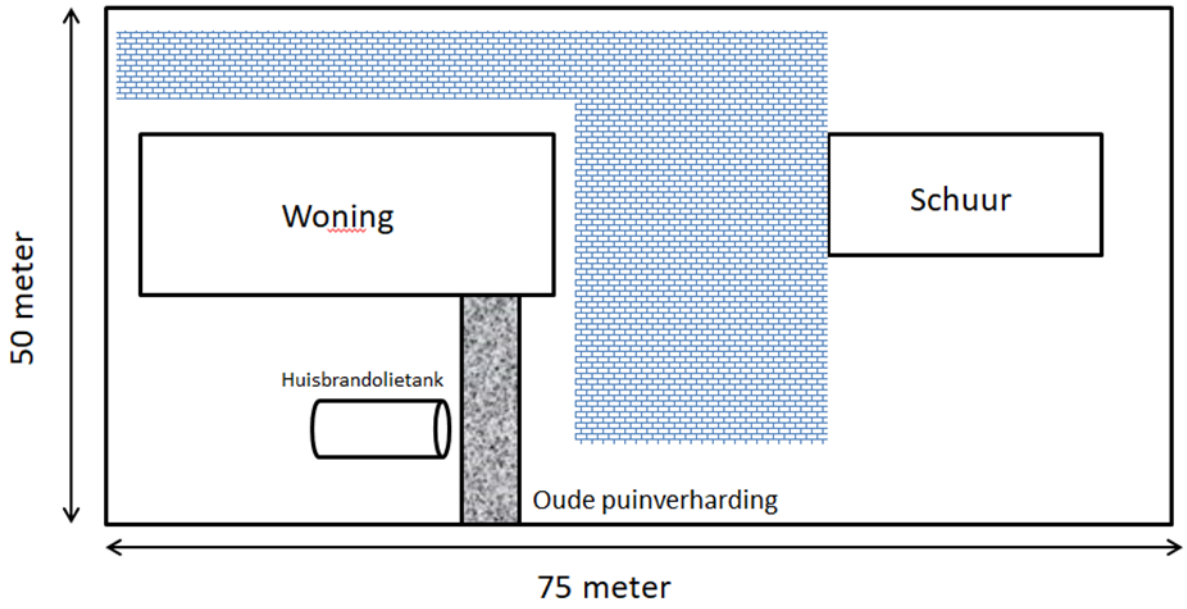
- Opdrachtgever: particulier/zakelijk/overheid?

  Uitkomst: De opdrachtgever is veelal een particulier, vaak wordt het bodemonderzoek uitgevoerd bij de verkoop van het huis.

  Voorstel casus:

Een bodemonderzoek naar een ondergrondse huisbrandolietank bij een particuliere opdrachtgever i.v.m. verkoop van woning. Gedurende de sanering van de ondergrondse tank wordt er een asbesthoudende puinlaag aangetroffen.

Bijlage 2: Casus 1

Bijlage 3: Semigestructureerd interview casus 2

Interviewer: Rien Tuenter

Geïnterviewde: Julia Rüssel

Functie: projectleider bodem

Datum: Doorlopend

Te bespreken onderwerpen:

- Kenmerken van veelvoorkomende milieutechnisch bodemprojecten vanuit eigen ervaring. (beschrijving casus)

  Uitkomst: Een veelvoorkomend bodemonderzoek voor Julia Rüssel betreft een waterbodemonderzoek t.b.v. baggerwerkzaamheden. Opvallend hierbij is dat zij geen ervaring heeft met het saneren van een waterbodem, aangezien zij het nog niet heeft meegemaakt dat de interventiewaarden voor waterbodem overschreden werden.

- Opdrachtgever: particulier/zakelijk/overheid?

De opdrachtgever is meestal een waterschap, aangezien zij verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van de kleinere watergangen.

Voorstel casus:

Een waterbodemonderzoek in een waterloop van het waterschap Rijn en IJssel t.b.v. baggerwerkzaamheden. De gemeten waardes overschrijden de interventiewaarde niet. Het waterschap wil hierom de baggerspecie verspreiden over het aangrenzend perceel.

Bijlage 4: Casus 2 indicatief

Bijlage 5: Semigestructureerd interview casus 3

Interviewer: Rien Tuenter

Geïnterviewde: Ronald Kok

Functie: projectleider bodem

Datum: Doorlopend

Te bespreken onderwerpen:

- Kenmerken van veelvoorkomende milieutechnisch bodemprojecten vanuit eigen ervaring. (beschrijving casus)

Uitkomst: Een veelvoorkomend bodemonderzoek voor Ronald Kok betreft een sanering van een bedrijventerrein. Het gaat hierbij veelal om gesaneerde bedrijfsterreinen waarbij een eventuele restverontreiniging aanwezig is.

- Opdrachtgever: particulier/zakelijk/overheid?

De opdrachtgever is veelal een gemeente of een provincie. Dit heeft te maken met het feit dat zij vaak bevoegd gezag zijn over een bedrijventerrein.

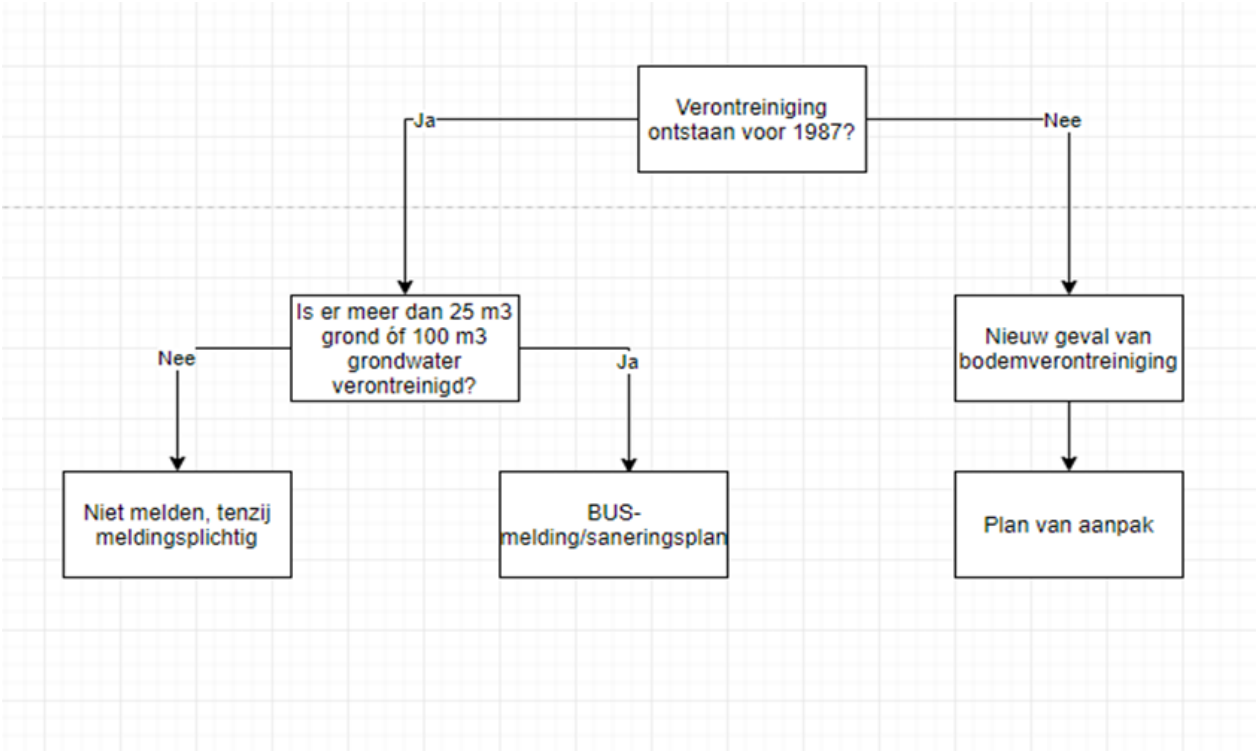
Voorstel casus:

Als casus zou het bedrijventerrein aan de IJsselstraat te Doetinchem gebruikt kunnen worden. Het gaat hier om de sanering van een PCB-vervuiling. Als casus kunnen een aantal zaken fictief toegevoegd worden, zoals een toekomstige woonbestemming of een nieuw bedrijventerrein.

Bijlage 6: Casus 3 indicatief

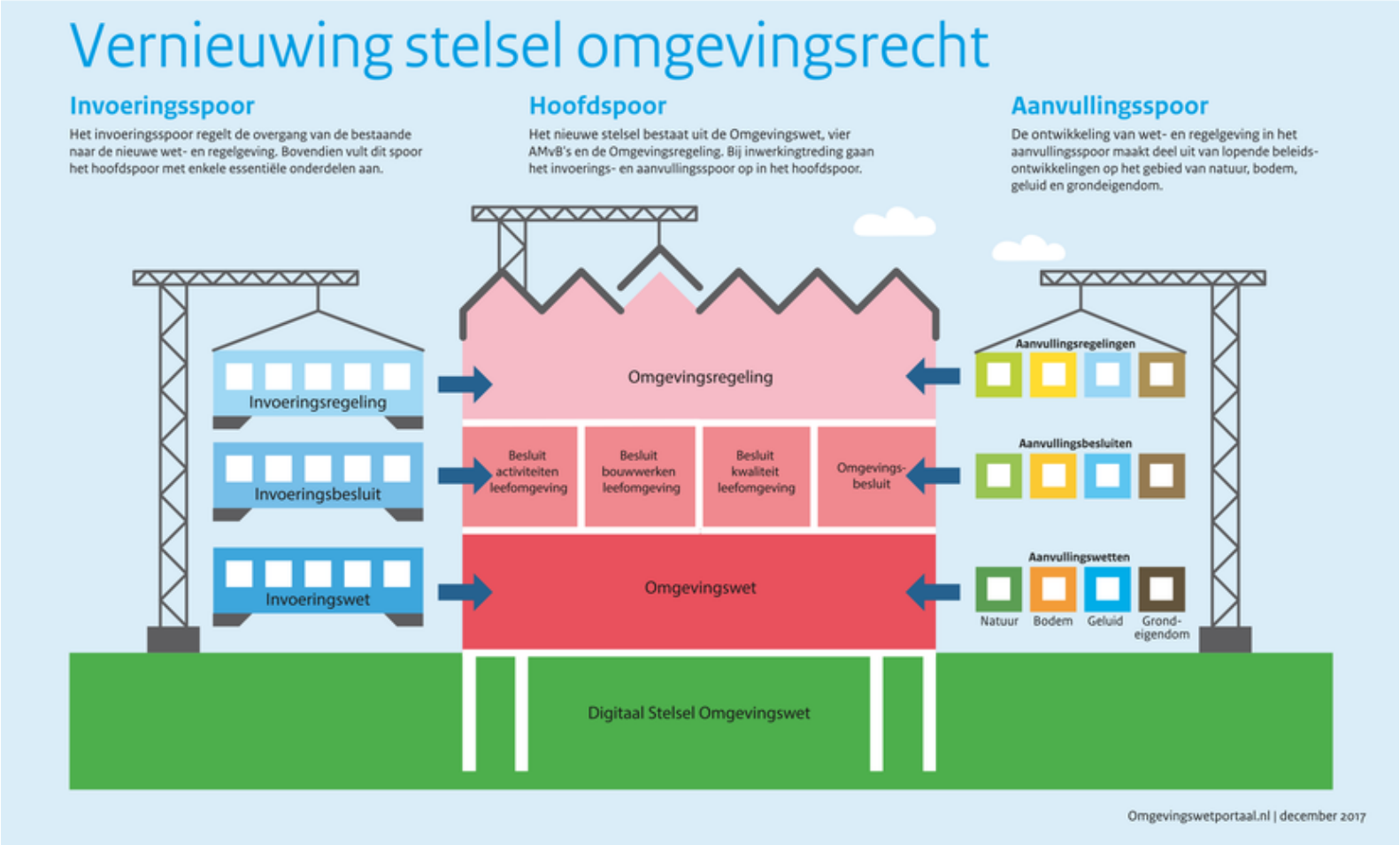

Bijlage 7: Stroomschema huidige wetgeving

Bijlage 8: Stelsel omgevingsrecht

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Bijlage 9: Kerninstrumenten omgevingsrecht

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

OMGEVINGSWET

De 6 instrumenten

1 Omgevingsvisie

Strategische en integrale langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Verplicht voor Rijk, provincie en gemeente.

2 Programma's

Programma's maken de doelen van de omgevingsvisie concreet. Indien nodig met een programmatische aanpak.

3 Decentrale regels

Elk bestuursorgaan heeft een gebiedsdekkende regeling met alle regels voor de fysieke leefomgeving.

4 Algemene rijksregels

Algemene rijksregels voor activiteiten beschermen de leefomgeving. Initiatiefnemers weten hierdoor vooraf wat de mogelijkheden zijn en hoeven geen vergunning aan te vragen.

5 Omgevings-vergunning

Een omgevingsvergunning is alleen nodig als de algemene rijksregels niet volstaan. Deze kan worden aangevraagd bij één loket.

6 Projectbesluit

Een projectbesluit is nodig voor ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang speelt.

Omgevingswetportaal.nl | februari 2018

Bijlage 10: Informatiepunt Omgevingswet

Goedendag,

Op 19 april heeft u een vraag aan ons gesteld.

Uw vraag is:
Momenteel werk ik aan een afstudeeronderzoek naar de effecten van de Omgevingswet op milieutechnische bodemprojecten. Ik vergelijk hierbij o.a. de huidige wetgeving met de wetgeving zoals deze in de Omgevingswet uitgevoerd zal worden.
Ik heb echter nog een aantal vragen over de Omgevingsvisie:
- Wordt de Omgevingsvisie van de gemeente, provincie en het Rijk samengevoegd tot één gebiedsdekkende visie?
Zoals ik het nu lees maken alle drie een eigen Omgevingsvisie, met als resultaat drie verschillende Omgevingsvisies voor één willekeurige locatie.
- Op welke manier wordt de decentrale regelgeving uitgevoerd? Er wordt gezegd dat 'decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling.'
Betekent dit dat bijv. een provincie wél input heeft qua regelgeving, maar dat vervolgens de gemeenten dit handhaven/beoordelen (decentrale regelgeving).

In antwoord op uw vraag geven wij de volgende informatie:
Volgens de Omgevingswet maken gemeenten, provincies en het Rijk ieder een omgevingsvisie. De verantwoordelijkheden en ambities van een overheid houden echter niet op bij ieders grens. Besluiten binnen de ene gemeente of provincie kunnen gevolgen hebben voor andere gemeenten of provincies. Daarom is het essentieel om de opgaven, plannen en verantwoordelijkheden van naastliggende gemeenten of provincies te kennen.
Echter: De omgevingsvisies van het Rijk en van de provincies werken niet rechtstreeks door in de omgevingsvisie van de gemeente. De Omgevingswet kent wel het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel. De gemeenteraad of provinciale staten moeten in hun omgevingsvisie laten zien dat zij de omgevingsvisies van andere relevante bestuursorganen hebben betrokken bij het opstellen van hun eigen visies (artikelen 2.2 en 3.3 Ow). De wet doet geen uitspraken over wat dat precies is, 'hebben betrokken'. Je mag veronderstellen dat de minimale eis is dat je naar de andere omgevingsvisies hebt gekeken. En dat je er zo mogelijk wat mee doet in je eigen omgevingsvisie.
Naast de verplichting van lagere overheden om de omgevingsvisies van hogere overheden bij het opstellen van de eigen omgevingsvisie te betrekken, is er door de verdeling van bevoegdheden tussen rijk, provincie en gemeente ook nog eens weinig overlap tussen de verschillende omgevingsvisies. Het dus is inderdaad zo dat er "drie verschillende Omgevingsvisies voor één willekeurige locatie" zijn, maar de kans dat daardoor strijdigheid ontstaat is klein.
Zie ook informatie op de website, https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/instrumenten/omgevingsvisie/wisselwerking-tussen/
en https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/wetsinstrumenten/instrumenten/omgevingsvisie/regionale/

Voor deel 2 vraag van de vraag zie oa https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/omgevingswet/uitgangspunten-en/decentraal-tenzij/.
Ieder bestuursorgaan heeft instrumenten tot haar beschikking om decentrale regelgeving in en mee vorm te geven. En onder de Omgevingswet kent ieder instrument een bevoegd gezag. Zie ook https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/omgevingswet/abc-omgevingswet/begrippenlijst/?BgrIdt=191605

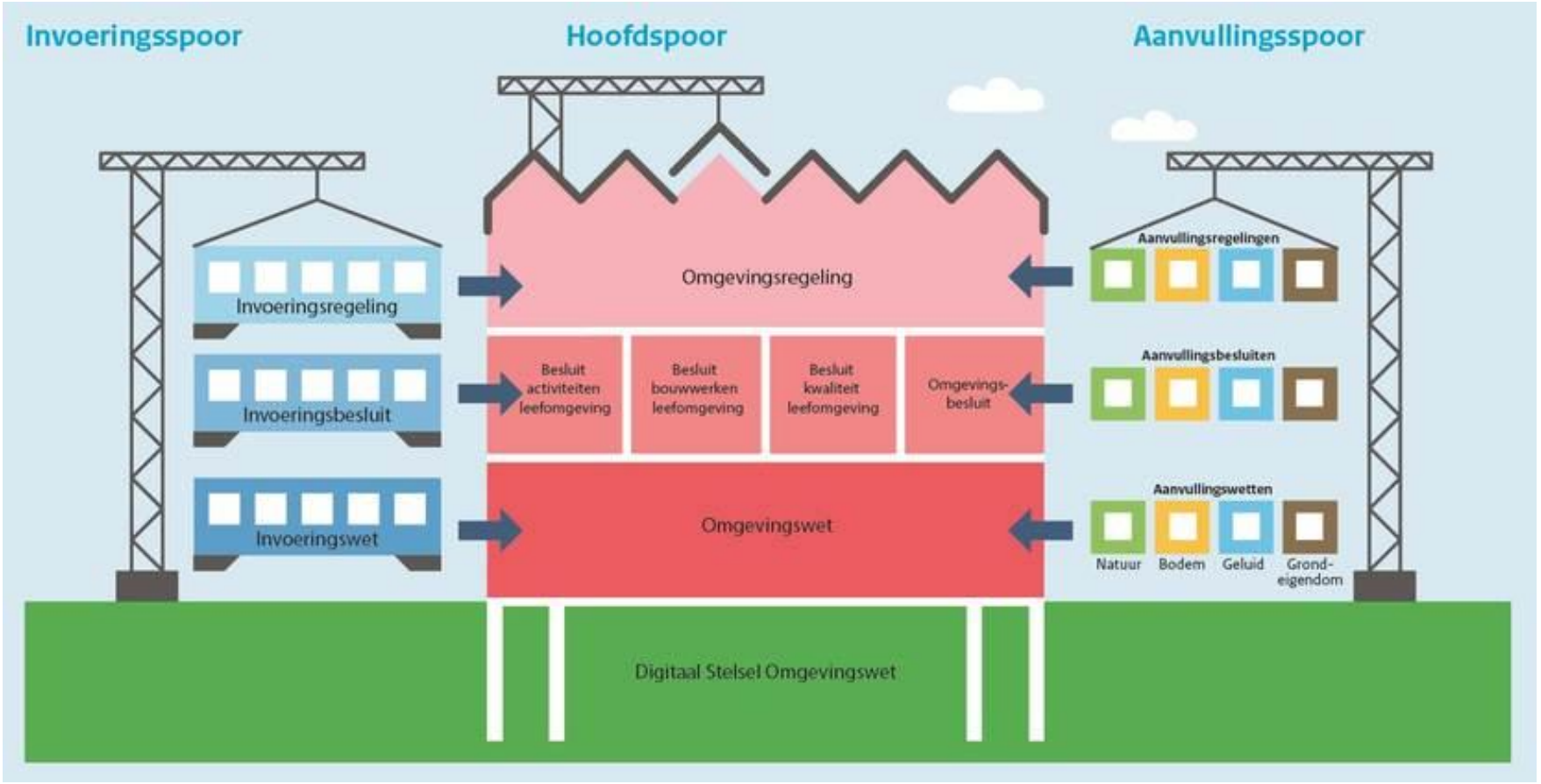
Decentrale regelgeving is een van de kerninstrumenten van de Omgevingswet en bestaat uit:
- omgevingsplan (gemeenten)
- omgevingsverordening (provincies)
- waterschapsverordening (waterschappen)

Wanneer er wordt gezegd dat 'decentrale overheden al hun regels over de leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling', betekent dat niet dat de decentrale overheden deze ene gebiedsdekkende regeling gezamenlijk maken. In de praktijk zal ieder bestuursorgaan een eigen gebiedsdekkende regeling maken, zij het natuurlijk rekening houdend met de gebiedsdekkende regelingen van de bestuurorganen waar mee (moet) word(en) samengewerkt.
Ieder bestuursorgaan is verantwoordelijk voor de handhaving/ beoordeling van haar eigen regelgeving, tenzij daar onderling afwijkende afspraken over gemaakt zijn (bijv. mandatering of delegatie, mits toegestaan).

Wij vertrouwen erop dat wij uw vraag hiermee naar tevredenheid hebben beantwoord. Voor eventuele vervolgvragen kunt u contact opnemen via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,
Team Informatiepunt Omgevingswet
088 - 797 0790
Elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 16.30 uur
www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl

Bijlage 11: Het vernieuwde omgevingsrecht

Bijlage 12: Infographic Omgevingsregeling

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

OMGEVINGSWET

Omgevingsregeling

De Omgevingsregeling is de ministeriële regeling bij de Omgevingswet. De Omgevingsregeling bundelt de regels uit ongeveer 75 bestaande ministeriële regelingen. Het gaat om regels voor het gebruik van de wet in de praktijk.

Grenzen van locaties

Aanwijzing en begrenzing van locaties die genoemd worden in de Omgevingswet en de AMvB's. Denk aan gebieden langs infrastructuur en hoogspanningsverbindingen.

Regels voor activiteiten

Praktische uitwerking van de regels voor initiatief-nemers uit het Besluit activiteiten leefomgeving het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Gegevens-verstrekking

Dit thema gaat vooral over aanvraagvereisten voor de omgevingsvergunning. Welke informatie moet de initiatief-nemer aanleveren?

Meet- en reken-methoden voor besluiten

Meet- en rekenmethoden die bestuursorganen moeten gebruiken voor de onderbouwing van omgevingsplannen, de vergunningverlening en projectbesluiten.

Monitoring en informatie-verplichtingen

Meet- en rekenmethoden voor bestuursorganen voor de monitoring van de leefomgeving. Denk aan monitoring van luchtkwaliteit en geluid.

Financiële bepalingen

Dit thema richt zich op de berekening van plankosten bij gebiedsontwikkelingen en op de rijksleges voor omgevingsvergunningen en maatwerkvoorschriften.

Winstpunten

- Gebruiksgemak
- Harmonisatie
- Minder lasten voor initiatiefnemers en overheden
- Betere besluitvorming

Thema bevat meet- en rekenmethoden

Omgevingswetportaal.nl | januari 2019

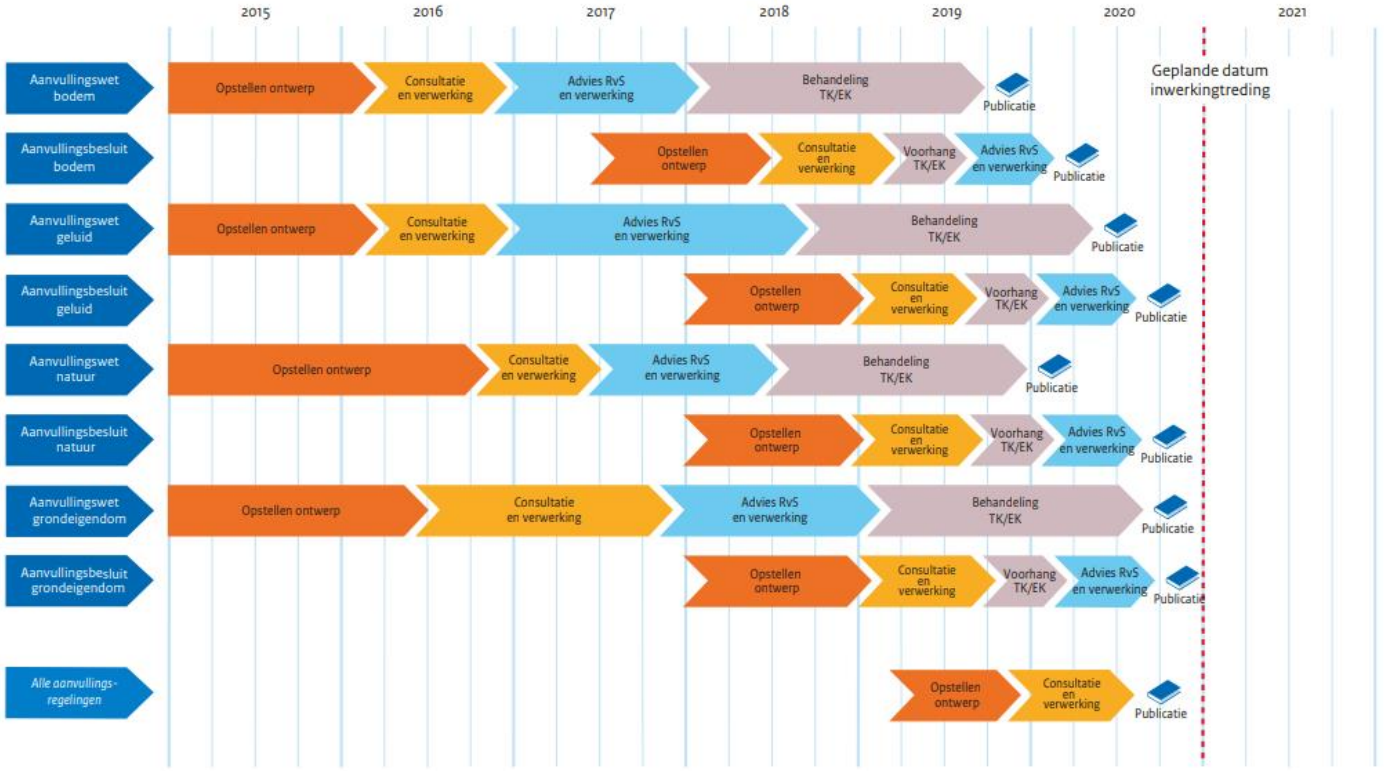
Bijlage 13: Fasering aanvullingswet bodem

Bijlage 14: Fasering aanvullingsbesluit bodem

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Voortgang van aanvullingsspoor omgevingsrecht

Gepresenteerde data in deze infographic zijn indicatief.

Omgevingswetportaal.nl | november 2018